

COVID-19'UN TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDEKİ MEVDUAT BANKALARINA ETKİLERİ

Ayşe IŞIK*

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN**

Makale Gönderim Tarihi : 27.01.2021 / Kabul Tarihi : 9.03.2021

Makale Türü: Araştırma

ÖZ

Covid-19 salgını sadece sağlık sektöründe yaşattığı sıkıntılarla değil aynı zamanda yol açtığı ekonomik ve finansal alandaki etkilerle de dikkat çekmektedir. Bu çalışmada ekonomik ve finansal alanda aktif rol oynayan Türk bankacılık sektörünün kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının pandemi döneminde yaşadığı sıkıntıların finansal tablolarına nasıl yansıdığı incelemeye alınmıştır. Pandemi sürecinde sektörün karlılık, net faiz marjı, kredi/mevduat, likidite oranları ile nakit akış tabloları aracılığıyla faaliyet gelirleri analiz edilmiştir. Pandemi öncesine göre; azalan karlılık, bankacılık esas faaliyetlerinde gerileme ve likidite tutma eğilimleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan piyasalarda yaşanan ve yaşanması beklenen olumsuz ekonomik durumların iyileştirilmesi amacıyla bankacılık sektörünün aktif rol oynaması adına yapılan yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin finansal tablolara nasıl yansıdığı incelenmiştir. Buna göre mevduat bankalarının; pandeminin olumsuz etkilerine karşı hane halkı ve reel kesime kredi vermesi, kredi takip vadelerinin uzatılması, yabancı paranın piyasalar üzerindeki etkisini azaltmak amacıyla devlet borçlanma senetlerine yönelmesi ve swap işlemleri yapması şeklinde özetlenebilir. Pandeminin üç çeyrek durum tablosu bu olmakla birlikte salgının hala devam ettiği gerçeği düşünülünce şimdiye kadar finansal tablolarda alınan önlemlere ilişkin durum tespitini görmekteyiz. İlerleyen dönemlerdeki finansal tablolar ele alındığında bu alınan önlemlerin gerekliliği yerine getirip getirmediği ile bu önlemlere rağmen bankacılık sektörünün ne kadar etkilendiği gözlemlenebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Pandemi Etkileri, Bankacılık Sektörü, Finansal Tablolar,

Jel Sınıflandırması: M40, M41, M48, E44

* Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finansman Yönetim Bölümü Doktora Öğrencisi, aisik70@gmail.com.tr, ORCID ID: 0000-0002-3598-3487

** Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finansman Yönetim Bölümü Başkanı, nakdogan@baskent.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8168-6152.

THE EFFECTS OF COVID-19 ON DEPOSIT BANKS IN THE TURKISH BANKING SECTOR**ABSTRACT**

The Covid-19 epidemic draws attention not only with the problems it has caused in the health sector, but also with its economic and financial effects. In this study, how the problems experienced during the pandemic by public, private and foreign capital deposit banks, which plays an active role in the economic and financial fields of the Turkish banking sector, were reflected in their financial statements are examined. During the pandemic period, the profitability, net interest margin, loan/deposit, liquidity ratios and operating income with using cash flow statements were analyzed in this sector. Compared to pre-pandemic period; the decreasing of profitability, decline in banking main activities and liquidity holding tendencies were determined. On the other hand, the legal regulations made for the banking sector to play an active role and in order to improve the negative economic conditions experienced and expected to be experienced in the markets and how these regulations are reflected in the financial statements were analyzed. According to this; it can be summarized as deposit banks provided loans to households and real sector against the negative effects of the pandemic, extended maturity of loan tracking, turned to government debt securities in order to reduce the impact of foreign currency on the markets and performed swap transactions. Although this is the three-quarter situation table of the pandemic, considering the fact that the epidemic still continues, we see the assessment of the measures taken in the financial statements so far. When the financial statements in the following periods are considered, it can be observed whether these measures fulfilled the requirements and how much the banking sector was affected despite all these measures.

Keywords : Covid-19, Pandemi Effects, Banking Sector, Financial Statements,

Jel Classification: M40, M41, M48, E44

1. GİRİŞ

Belirsiz piyasa ortamları, dünyada zaman zaman yaşanan ekonomik, finansal krizlerle kendini göstermekte ve piyasalarda farklı ve zor karar alımı yaklaşımlarına neden olmaktadır. Ekonomik belirsizliğe sebep olan krizlerden kabul edilen ve hala yaşamakta olduğumuz COVID-19 salgını da bunlardan biridir. 2020 yılının Ocak ayında Çin’de ortaya çıkan ve hızla tüm dünyaya yayılan salgın dünya çapında bir milyondan fazla insanı enfekte ederek ölümlere sebep olmuş ve halen sebep olmaya devam etmektedir. Bu virüsün tüm dünyaya küresel olarak hızla yayılması, Dünya Sağlık Örgütü’nün bu hastalığı bulaşıcı kabul ederek 11 Mart 2020’de bir pandemi olarak nitelendirmesine yol açmıştır. Hastalığın neden olduğu sağlık sektöründeki yaşanan trajediler ve insan kayıplarına ek olarak, pandeminin ekonomik ve finansal riskleri de çok önemli düzeyde dikkat çekmektedir.

Daha önce yaşanan ekonomik krizler (1997 Asya Ekonomik krizi, 1998 Rusya Ekonomik krizi, 1999 Arjantin Ekonomik krizi vs.); ekonomik temellerden kaynaklanmış ve finansal ve ekonomik bağlantılar yoluyla dünyaya yayılmışken, COVID-19 bir pandemi ile doğadaki bir olaydan ortaya çıkarak seyahat

yalıyla bir salgına dönüşerek finansal ve ekonomik yapıyı etkilemiştir. COVID-19, ekonomik ve finansal faaliyetlerde küresel bir çöküşe ve muhtemelen de ölçeği ile hızındaki eşi görülmemiş artış nedeniyle piyasalarda iş kayıplarına neden olacaktır.

Dünyada yaşanan önceki krizlerde, finansal sistem ve özellikle bankalar, krizlerin hem ana nedeni hem de temel katalizörü iken bu defa bir pandemi krizi yaratmakta ve bankacılık sektörü artık sorunun değil çözümün bir parçası olmak durumunda kalmaktadır. Bankaların ülke ekonomilerinde finansal sistemin çalışmasını sağlama ve kaynakların doğru alanlara kanalize edilmesi konularında hayati öneme sahip kurumlardan olduğu yadsınamayacak bir gerçektir.

Bu yazıda COVID-19 krizinde ülkemizdeki kamu ve özel mevduat bankalarının ekonomik ve finansal alanda nasıl bir duruş sergiledikleri incelenmektedir. Bu bağlamda yazının ilk bölümünde kamuyu aydınlatma platformunda yer alan bilgilerden yararlanılarak ülkemizde bankacılık sektöründe hizmet veren kamu ve özel mevduat bankalarının finansal durum tabloları, kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tabloları, nakit akış tabloları ile dipnotları 2018-2019 ve 2020 yılları ile ara dönemleri dahil olmak üzere analiz edilmiştir. Bu analiz sonuçları birbirleri ile de kıyaslanmaktadır. İkinci olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun bankalarda kullanılmak üzere yayımlanmış olduğu oranlar kullanılarak bankaların nakit durumları, mevduat ve kredi karşılama oranları, aktif karlılığı ile net faiz marjı test edilmiştir.

Son olarak ülkemizde COVID-19 nedeniyle yaşanan nakit sıkıntısı riskini iyileştirmede ve firmaların iflasının önlenmesi ile krizin etkilerinin azaltılması amacıyla kamu ve özel bankaların kredi limitlerini artırmalarını isteyen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından Nisan ayında yayımlanan aktif rasyosuna (oranına) ilişkin düzenleme ile COVID-19 salgını neticesinde ekonomik ve ticari faaliyetlerde oluşan aksaklıklar nedeniyle, kredilerin sınıflandırılması ve bunlar için ayrılacak karşılıklara ilişkin düzenlemenin kamu ve özel bankalarının finansal tablolarında yarattığı etkileri değerlendirilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Salgın Hastalıklar ve Pandemi ile Dünyada Yaşanan Banka Krizleri

21. yüzyıl dünya nüfusu bugüne kadar başlıca beş önemli pandemi (salgın hastalık) ile karşı karşıya kalmıştır. Bunlar sırasıyla 2009 yılında görülen H1N1, 2012 yılında görülen MERS, 2014 yılında görülen Ebola, 2016 yılında görülen Zika ve son olarak 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO/DSÖ) tarafından kayıtlara geçen COVID-19'dur.

Yeni Koronavirüs hastalığı (COVID-19), insan hayatı üzerindeki üzücü etkilerinin yanı sıra, sadece Çin, ABD veya Hindistan'da değil, bir bütün olarak tüm dünya ekonomilerini önemli ölçüde yavaşlatma potansiyeline sahiptir (Yoo, 2020). Salgın, ülkeleri sınırlarını kapatmaya zorlayarak, malların, sermayenin ve insanların normal akışlarının ve geçici de olsa iş ve üretim faaliyetlerinin durmasına neden olarak bir "olumsuz küreselleşme" süreci üretmiştir (Barua, 2020).

IMF tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, SARS (2003), H1N1 (2009), MERS (2012), Ebola (2014) ve Zika (2016) gibi yakın tarihte yaşanmış salgın hastalıkların etkileri incelenmiş ve adı geçen salgın

hastalıkların neden olduğu yaraların sarılması için sağlanan iktisadi temelli destek paketlerine rağmen ciddi ekonomik kayıpların önüne geçilemediği gözlenmiştir. Ülkelerin ekonomik tahminlerini revize etmelerine neden olacak kadar etkili olduğu düşünülen COVID-19 salgını için uluslararası kuruluşlar 1929 Buhranından sonraki en ciddi kriz olarak düşündüklerini ifade etmişlerdir (Deloitte,2020).

Salgın hastalıklar ile bankaların baş aktör olarak sebep olduğu ekonomik krizler karşılaştırıldığında farklılıklar görülecektir. Bankaların sebep olduğu krizlerde; bankaların veya büyük finans kurumlarının uzunca bir süre borçlarını çevirememeye noktasına geldiği ve devlet desteği veya kamulaştırma gibi müdahalelere ihtiyaç duyduğu görülür. Bankacılık sektörüne olan güvenin azalması ile birlikte bu tür krizlerde genellikle mevduat sahiplerinin bankalara hücumu, iflaslar, kredilerin sıkışması ve banka varlıklarının erimesi durumları gözlenir. Bankacılık krizleri döviz kuru ve faiz oranlarında aşırı dalgalanmalara, alacakların tahsil edilememesine ve ekonomik durgunluğa yol açabilmektedir. (Brunkdorst, 2006) Bu nedenlerle örneğin, 2008 finansal krizinde sadece bankacılık sektörü etkilenmiş, diğer sektörler ise dolaylı yoldan etkilenmiştir. Ancak korona virüs salgını ile çoğu sektör doğrudan etkilenmiş ve bu tüm piyasaya yayılmış hatta global anlamda bakıldığında ülke kapılarının salgın nedeniyle kapanması ile tüm dünyadaki sektörler bu durumdan fazlasıyla yara almıştır. Legoarde-Segot ve Leoni (2013) dünyada yaşanan büyük bir pandeminin etkisi arttıkça, gelişmekte olan bir bankacılık sektöründe çöküş olasılığının artacağını teorik bir modelle ortaya koymaktadır. Beck (2020), salgın nedeniyle ortaya çıkan kriz ortamında mevduat sahiplerinin veya piyasaların, bankalara olan güveninin zedeleneceğini vurgulamaktadır. Bankacılık sektörü doğası gereği ekonominin gerilediği dönemlerde sorunlu krediler ve aşırı işlem hacmi nedeniyle savunmasız kalmaktadır. Daha önceki HIV salgınlarında olduğu gibi bireysel tedaviler için yaşanan büyük ölçekli mevduat çekilmeleri bu sektör için sorun oluşturmaktadır (Goodel,2020). Bu durumda yaşanan ve pandeminin neden olduğu bu sıkıntılar bankaların finansal tablolarına mutlaka yansiyacaktır.

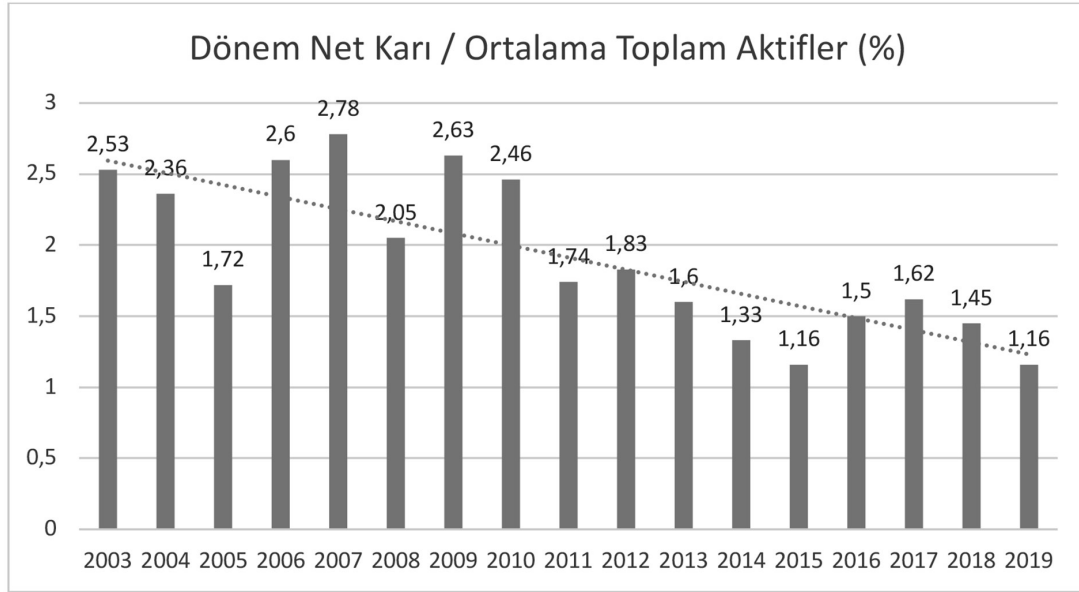
3. BANKALARDA FİNANSAL ANALİZ ORANLARI

COVID-19 salgınının ekonomide yarattığı olumsuzlukları değerlendirmek için henüz çok erken gibi görünse de yarattığı yıkım ve panik havası nedeniyle, ülkeler açısından doğrudan ve dolaylı ekonomik etkilerinin araştırılması önemlidir. Finansal oranlar, bankaların finansal sağlamlığını ve yönetim kalitelerini ölçümlemek için kullanılan temel araçlardan biridir (Wirnkar ve Tanko, 2008). Bu nedenle bankacılık sektöründe yaşanan etkileri görebilmek üzere Türkiye'deki mevduat bankalarının salgın dönemi finansal tabloları analiz edilmek üzere aşağıda yer alan oranlardan yararlanılacaktır.

3.1. Aktif Karlılığı Oranı

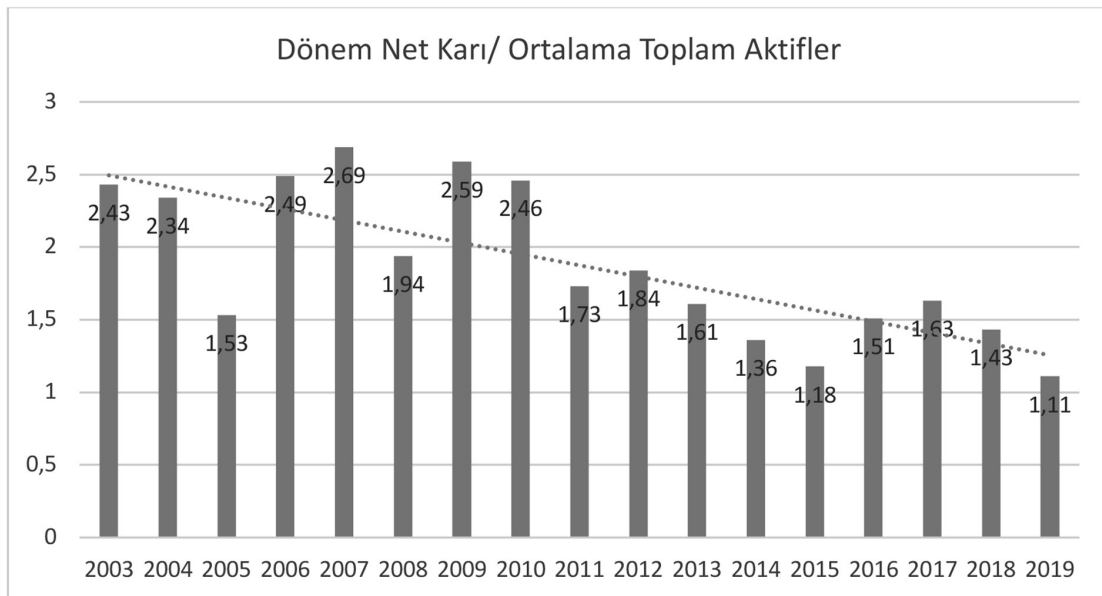
Aktif karlılığı, banka yönetiminin mevcut varlıklarla ne kadar kar üretebildiğini ve varlıkların ne kadar etkin kullanıldığını gösteren önemli bir göstergedir. Bu nedenle literatürde banka karlılığının değerlendirilmesinde en yaygın ölçü haline gelmiştir (Dietrich ve Wanzenried, 2014; Curak vd., 2012). Karlılık, bankaların faaliyetlerini devam ettirmek ve buldukları düzeyi koruması için çok önemlidir (Gündoğdu ve Aksu, 2011). Gelişmiş ekonomilerde genellikle bankanın net kârının aktif toplamına bölümü ile hesaplanan bu katsayının eşik değeri yüzde bir olarak kabul edilmektedir. Ne var ki Şekil 1 de görüleceği üzere Türkiye gibi gelişmekte olan ülke ekonomilerinde çok fazla faiz geliri elde edebilen bankalarda bu oran daha yüksek çıkmaktadır. Aşağıda yer alan Şekil 1'deki verilere göre 2003 ile 2019 yılları ara-

sındaki Türk bankacılık sektörünün karlılık oranları en yüksek 2,78 en düşük 1,16 olarak gerçekleştiği, 2012 yılından itibaren düşüş yaşanmaya başladığı, 2015 ve 2016 da yükselme eğilimine rağmen 2017 den itibaren tekrar düşmeye başladığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Şekil 2'deki verilere göre 2003 ile 2019 yılları arasındaki mevduat bankalarının karlılık oranlarının ise en yüksek 2,69 en düşük 1,11 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Şekil 1. Türk Bankacılık Sektörü Aktif Karlılığı

Kaynak: bddk.gov.tr.,veriler,aylık bülten,aylık bankacılık sektörü verileri

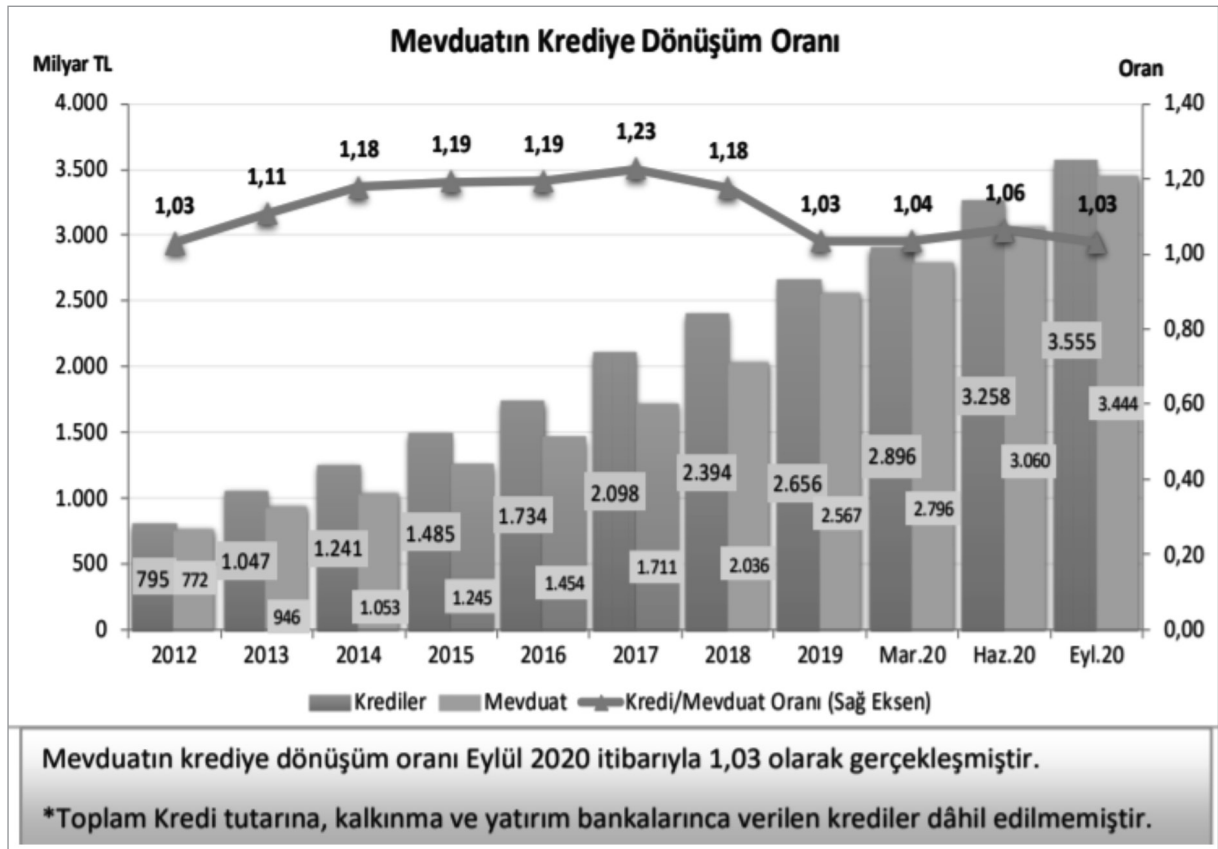
Şekil 2. Mevduat Bankaları Aktif Karlılığı

Kaynak: bddk.gov.tr.,veriler,aylık bülten,aylık bankacılık sektörü verileri

3.2. Kredi/Mevduat Oranı:

Toplam Krediler /Toplam Mevduat oranı, bankaların topladıkları mevduatı krediye dönüştürme, dolayısıyla ile aracılık fonksiyonlarını yerine getirme yeteneklerini yansıtmaktadır. (Şahin, 2011) Adeta bankaların ticari açıdan başarılı bir çizgide ticari faaliyetlerini gösterip göstermediğini ortaya koyan bu oran bankaların finansal açıdan da güçlü olup olmadığını göstermesi açısından oldukça önemli ve değerli bir gösterge olduğu literatürde söylenmektedir. (Arabacı, 2007)

Türkiye’de bulunan bankaların yıllar itibarıyla kredi/mevduat oranlarını gösteren tabloya göre 2012 yılından itibaren artışı, 2018 yılından Eylül 2020 dönemine kadar olan süreçte de azalışı görmekteyiz.

Şekil 3.Kredi/Mevduat Oranı

Kaynak: Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri Eylül 2020, BDDK

3.3. Nakit Akış Tablosu

TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı, 4. Bendinde “Nakit akış tablosu diğer finansal tablolarla birlikte kullanıldığında, finansal tablo kullanıcılarının; işletmenin net varlıklarındaki değişimleri, işletmenin finansal yapısını (likidite durumu ve borç ödeme gücü dâhil) ve değişen koşullara ve fırsatlara uyum sağlamak amacıyla nakit akışlarının tutarını ve zamanlamasını etkileme kabiliyetini değerlendirmesi için gerekli olan bilgileri sunar. Nakit akış bilgisi, işletmenin nakit ve nakit benzeri yaratma kabiliyetinin değerlendirilmesinde fayda sağlar.” denilmektedir. Dönem içerisinde oluşan nakit akışını, diğer bir deyişle nakit giriş ve çıkışlarının kaynakları ve kullanım yerleri bu tablo aracılığı ile kontrol edilebilmektedir (Keleş, 2000). Nakit akış hareketleri; işletme esas faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri açısından raporlandığından nakit politikalarının değerlendirilmesinde bu tablolar bilgi kullanıcılarına çok önemli bilgiler sunmaktadır (Akdoğan, Tenker; 2008).

Özellikle piyasaların belirsiz olduğu ortamlarda likiditenin önemi sebebiyle Pandeminin etkileri incelenirken bankaların nakit akış tabloları dikkate alınacak olup bankaların bu durumda nasıl bir durum sergiledikleri gözlemlenecektir.

3.4. Nakit ve Nakit Benzerleri

Likidite kısaca, mevduat sahiplerinin mevduatlarını ve diğer kredi verenlerin alacaklarını geri ödeyebilmek için yeterli fonun elde tutulması anlamına gelmektedir (Durer, 1988). Bütün varlıklar hızla paraya çevrilemedikleri için, her bankanın kendi bünye özelliğine göre borç ve taahhütlerinin vadelerini de dikkate alarak likidite derecesini belirlemesi önemlidir (Durer, 1988). Bankaların likiditelerinin yeterli ve güçlü olması, kriz dönemlerinde ayakta kalabilmelerini sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Bu nedenle finansal durum tablosunda yer alan nakit ve nakit benzerleri hesabının değişim durumu tespit edilecektir.

3.5. Net Faiz Marjı

Net faiz marjı (NIM) bankacılık sistemindeki aracılık işlemlerinin maliyetini ve bankacılık sisteminin etkinliğini gösterir (Demirgüç-Kunt ve Huizinga, 1999). Net faiz marjının yüksek olması, banka kar marjlarının artması ve bankacılık sisteminin daha istikrarlı olmasıyla sonuçlanır. Bu nedenle bu ölçü özellikle belirsiz ve riskli ortamlarda kullanılabilir bir ölçüttür.

4. BDDK PANDEMİ ÖNLEMLERİ

4.1. Aktif Rasyosu (Oranı)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu 18.04.2020 Tarih ve 9000 sayılı Kurul Kararı ile; COVID-19 salgını nedeniyle yaşanan sürecin ekonomiye, piyasaya, üretime ve istihdama olumsuz etkisini mümkün olan en az seviyeye indirmek ve bankaların ellerinde bulundurduğu kaynakların etkin şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 93.ile 43.maddesinin 2.fıkrası uyarınca bankaların, 01.05.2020 tarihinden başlamak üzere, haftalık bazda aşağıda formülü verilen Aktif Rasyosunu (AR) (Aktif Oranı -AO) hesaplamalarına,

$$\text{Aktif Rasyosu (AR)} = \frac{\text{Krediler} + (\text{Menkul Kıymetler} \times 0,75) + (\text{TCMB Swap} \times 0,5)}{\text{TL Mevduat} + (\text{YP Mevduat} \times 1,25)}$$

karar vermiştir. Ardından 24.11.2020 tarih ve 9271 sayılı kurul kararı ile yapılan düzenlemede söz konusu uygulamanın 31.12.2020 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılacağı duyurulmuştur. Ancak incelediğimiz dönemlerde uygulama devam ettiğinden finansal tablolarda AR (AO) nasıl bir etki yarattığı gözlemlenecektir.

Bu düzenleme ile bankaların özellikle de özel bankaların sunulan denklemin pay kısmında yer alan kredileri artırmaları, menkul kıymet almaları (özel sektör ve hazine tahvilleri alımı) ve swap yapmaları teşvik edilerek toplamış olduğu mevduatları hangi alanda kullanacaklarına dair bir çalışma istenilmiştir. Böylece bankalar, topladıkları mevduat ile bu kaynağı değerlendirdikleri krediler, menkul kıymetler ve swap işlemleri arasında bu formüle göre bir denge kurmak zorunda kalmaktadırlar.

Aslında bu oranın adının BDDK tarafından aktif rasyosu yerine “mevduatın; krediler, menkul kıymetler ve TCMB Swap işlemlerinde kullanım oranı” adının kullanılması içeriğini yansıtmaya açısından daha doğru olacağı düşünülmektedir.

4.2. Kredilerin Donuk Alacak olarak Sınıflandırılması İçin Öngörülen Sürelerin Değiştirilmesi

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu 17.03.2020 tarihinde 8948 sayılı Kurul Kararı ile; Ülkemiz de dâhil olmak üzere birçok ülkeye yayılan COVID-19 salgını neticesinde ekonomik ve ticari faaliyetlerde oluşan aksaklıklar nedeniyle, Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 4.ve 5.maddeleri kapsamında 30 gün gecikme süresinin, birinci grupta izlenen krediler için 31 Aralık 2020 tarihine kadar 90 gün olarak uygulanmasına ve kredilerin donuk alacak sınıflandırılması için öngörülen 90 gün gecikme süresinin birinci ve ikinci grupta izlenen krediler için 31 Aralık 2020 tarihine kadar 180 gün olarak uygulanmasına krediler için ayrılacak karşılıkların, bankaların TFRS 9 kapsamında beklenen kredi zararının hesaplanmasında kullandıkları kendi risk modellerine göre ayırmalarına devam olunmasına, karar vermiş ardından 08.12.2020 tarih ve 9312 sayılı Kurul Kararı ile söz konusu uygulamanın 30.06.2021 tarihine kadar devam edeceğini duyurmuştur.

5. BANKALAR ÜZERİNDE COVID-19 ETKİLERİ

Hastalığın ortaya çıkmadan önceki ve sonraki dönemlere ait finansal tablolar arasındaki farklılıklar üzerinden, bankacılık sektörü üzerine etkileri araştırılmıştır. Bu bağlamda pandeminin Türk bankacılık sisteminde yer alan kamu sermayeli, yabancı sermayeli, yerli özel sermayeli mevduat bankaları esas alınarak finansal tablolarında yarattığı durumu gözlemleyebilmek için yukarıda sıraladığımız oranlar ile bazı finansal tablo bilgilerinden yararlanılmıştır. Karşılaştırmada; 31.12.2018, 31.12.2019, 30.09.2019 ve 30.09.2020 verileri kullanılmıştır. 31.12.2020 verileri bu çalışma yapıldığında henüz yayınlanmadığından 30.09.2020 tarihli veriler kullanılmıştır.

5.1. Aktif Karlılığı

Ülkemizde mevduat bankaları sınıfında faaliyet gösteren özel, kamu, yabancı 27 bankanın KAP'dan (Kamuyu Aydınlatma Platformu) alınan finansal tabloları aktif karlılığına ilişkin değerlendirilmiş ve pandeminin etkileri olup olmadığı gözlemlenmiştir. Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere Aktif Karlılığı 27 banka oranlarının 2018 ile 2019 yıllarında ortalama 0,14 olarak gerçekleşmiştir. Ancak 2019 Eylül dönemi ile 2020 Eylül dönemleri kıyaslandığında aktif karlılık yüzdesi 2020 Eylül ayında Pandeminin etkilerini bariz olarak yansıtmış ve 0,14 den 0,07 ye gerilemiştir. Eylül 2019 ile Eylül 2020 dönemlerine bakıldığında; Denizbank, Halkbank, ICBC Turkey Bank, Odeo Bank, Şekerbank, Turkland, TEB, Vakıfbank, YKB ve Ziraat Bankası dışında kalan mevduat bankalarının aktif karlılıklarının düştüğü görülmektedir.

Tablo 1. Mevduat Bankaları Aktif Karlılık Oranları

AKTİF KARLILIK ORANLARI												
BANKA ADI	31.12.2018 NET KARI (1.000 TL)	31.12.2018 AKTİF (1.000 TL)	2018 AKTİF KARLILIK %	31.12.2019 NET KARI (1.000 TL)	31.12.2019 AKTİF (1.000 TL)	2019 AKTİF KARLILIK %	30.09.2019 NET KARI (1.000 TL)	30.09.2019 AKTİF (1.000 TL)	09/2019 AKTİF KARLILIK %	30.09.2020 NET KARI (1.000 TL)	09/2020 30.09.2020 AKTİF (1.000 TL)	AKTİF KARLILIK %
AKBANK	5,689,644	327,642,125	0.017	5,417,468	360,501,112	0.015	4,087,953	351,448,288	0.012	4,419,094	453,588,860	0.010
ALTERNATİF BANK	194,934	24,297,937	0.008	171,780	28,944,776	0.0059	89,468	28,944,776	0.003	88,373	34,202,917	0.003
ANADOLU BANK	308,530	14,262,995	0.022	386,527	17,557,812	0.022	308,597	16,366,073	0.019	319,442	26,750,869	0.012
BURGAN BANK	161,759	19,581,399	0.008	138,554	18,696,678	0.007	111,580	18,696,678	0.006	10,221	23,986,714	0.0004
CITIBANK	488,747	10,057,329	0.049	740,226	12,851,821	0.058	578,563	12,497,980	0.046	495,234	17,604,768	0.028
DENİZBANK	2,182,523	137,657,949	0.016	1,336,113	156,478,028	0.009	1,017,258	148,279,900	0.007	1,617,834	199,628,134	0.008
DEUTSCHE BANK	122,490	2,662,332	0.046	145,542	2,741,764	0.053	116,734	3,779,324	0.031	40,793	4,674,183	0.009
FİBABANK	196,659	20,618,271	0.010	212,044	21,885,760	0.010	161,614	21,545,373	0.008	178,622	26,448,355	0.007
GARANTİ BANK	6,638,236	359,477,202	0.018	6,158,841	391,152,270	0.016	4,936,429	374,334,636	0.013	5,127,245	479,713,596	0.011
HALKBANK	2,521,795	378,422,055	0.007	1,720,309	457,045,401	0.004	923,750	443,499,218	0.002	2,090,167	663,674,648	0.003
HSBC	335,584	32,811,339	0.010	469,931	34,946,955	0.013	456,070	33,069,160	0.014	254,941	49,289,057	0.005
ICBC TURKEY BANK A.Ş.	62,069	15,524,795	0.004	40,869	18,191,150	0.002	27,502	17,167,856	0.002	69,861	24,112,559	0.003
ING BANK	1,061,760	58,518,662	0.018	1,476,311	57,144,721	0.026	1,476,311	57,144,721	0.026	738,858	61,672,807	0.012
İŞBANK	6,769,085	416,387,604	0.016	6,067,587	468,059,471	0.013	6,067,587	468,059,471	0.013	5,184,139	597,185,899	0.009
JP MORGAN	42,484	528,810	0.080	92,110	699,262	0.132	92,110	699,262	0.132	44,017	2,598,102	0.017
MUFG BANK	155,776	15,709,510	0.010	179,321	10,877,794	0.016	179,321	10,877,794	0.016	95,009	14,205,196	0.007

ODEA BANK	17,150	31,400,618	0.001	71,122	32,667,338	0.002	71,122	32,667,338	0.002	103,031	40,251,907	0.003
QNB BANK	2,409,829	157,415,735	0.015	2,622,157	181,680,511	0.014	1,959,959	174,191,765	0.011	1,835,824	229,557,730	0.008
RABOBANK	68,132	1,819,639	0.037	135,462	1,734,025	0.078	108,679	1,670,103	0.065	58,535	1,733,031	0.034
SOCIETE GENERAL	177	761,673	0.000	-1,570	171,159	-0.009	-3,173	154,585	-0.021	-6,656	109,319	-0.061
ŞEKERBANK	86,358	31,321,320	0.003	-684,082	30,596,129	-0.022	-231,882	29,745,248	-0.008	13,373	36,387,435	0.0004
TÜRKISH BANK	5,643	1,542,444	0.004	498	1,465,247	0.0003	2,970	1,256,563	0.002	256	1,229,786	0.0002
TURKLAND	-265,183	3,624,392	-0.073	-447,917	3,900,559	-0.115	-193,162	3,768,589	-0.051	65,971	2,942,462	0.0224
TÜRK EKONOMİ BANKASI	1,001,703	96,997,164	0.010	1,070,354	107,350,168	0.010	790,988	102,451,097	0.008	1,151,671	134,466,178	0.0086
VAKIFBANK	4,154,322	331,355,641	0.013	2,802,291	419,425,553	0.007	1,521,993	386,845,057	0.004	4,341,416	638,069,728	0.0068
YKB	4,667,426	348,043,591	0.013	3,600,060	387,495,827	0.009	3,336,740	373,282,809	0.009	4,314,432	468,591,854	0.0092
ZİRAAT BANKASI	7,960,938	537,156,127	0.015	6,186,888	649,756,191	0.010	3,844,174	618,228,328	0.006	6,089,186	923,688,559	0.0066
ORTALAMA			0.014			0.014			0.014			0.007

5.2. Kredi/Mevduat Oranı

Kredi/Mevduat oranları 2018 yılında ortalama yüzde 105 iken 2019 da yüzde 97 gerçekleşerek gerilemiştir. 2019 Eylül ile 2020 Eylül karşılaştırıldığında 2019 Eylül döneminde yüzde 98.4 iken 2020 Eylül ayında Pandemi etkilerinin önlenmesi amacıyla BDDK tarafından alınan tedbirlerin etkisiyle ortalama oran yüzde 100 seviyesinde olmuştur.

Tablo 2. Mevduat Bankaları Kredi/Mevduat Oranı

KREDİ/MEVDUAT ORANLARI												
BANKA ADI	31.12.2018 KREDİ (1.000 TL)	31.12.2018 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT ORANI	31.12.2019 KREDİ (1.000 TL)	31.12.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %	30.09.2019 KREDİ (1.000 TL)	30.09.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %	30.09.2020 KREDİ (1.000 TL)	30.09.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %
AKBANK	186,376,300	188,391,053	0.989	203,834,175	224,054,527	0.910	192,603,405	214,848,036	0.896	250,477,749	269,214,476	0.930
ALTERNATİF BANK	16,541,603	13,816,340	1.197	18,032,893	16,124,382	1.1184	18,276,648	16,124,382	1.133	22,002,645	18,787,726	1.171
ANADOLU BANK	10,224,697	10,939,706	0.935	12,860,575	13,629,088	0.944	12,184,744	12,488,703	0.976	15,664,474	17,805,514	0.880
BURGAN BANK	14,677,246	10,060,455	1.459	13,816,067	11,563,046	1.195	13,145,589	11,392,817	1.154	17,030,495	14,647,495	1.1627
CITIBANK	3,774,773	7,794,056	0.484	4,185,474	9,926,652	0.422	4,704,616	9,660,929	0.487	5,991,651	13,282,387	0.451
DEHİZBANK	92,689,670	84,128,780	1.102	105,800,627	100,298,920	1.055	100,199,731	96,804,330	1.035	132,790,526	117,642,460	1.129

DEUTSCHE BANK	1,139,927	965,156	1.181	1,041,585	1,532,869	0.680	971,941	1,207,661	0.805	1,951,719	1,925,347	1.014
FİBABANK	13,160,067	11,313,226	1.163	14,477,408	13,566,698	1.067	13,495,270	13,217,215	1.021	18,299,965	16,063,495	1.139
GARANTİ BANK	230,611,464	217,279,349	1.061	251,165,373	248,751,091	1.010	236,723,730	231,061,693	1.025	314,396,192	308,814,311	1.018
HALKBANK	259,074,226	248,855,254	1.041	309,208,101	297,734,176	1.039	304,512,439	284,030,354	1.072	453,924,101	440,614,713	1.030
HSBC	15,303,087	24,886,921	0.615	17,568,350	27,801,278	0.632	17,053,829	25,324,774	0.673	27,404,459	31,840,112	0.861
İCBC TURKEY BANK A.Ş.	7,829,445	8,208,094	0.954	9,088,109	10,614,031	0.856	7,826,947	10,180,418	0.769	10,430,220	11,998,725	0.869
ING BANK	39,598,744	32,339,262	1.224	34,707,049	39,208,007	0.885	32,524,538	37,249,095	0.873	42,013,424	39,981,092	1.051
İŞBANK	269,381,053	245,268,846	1.098	289,243,558	295,922,002	0.977	269,075,887	264,021,881	1.019	364,287,751	372,456,291	0.978
MUFG BANK	9,538,496	5,927,876	1.609	7,106,806	4,408,011	1.612	7,558,811	4,590,013	1.647	9,250,101	5,412,617	1.709
ODEA BANK	20,498,345	21,561,048	0.951	19,308,211	22,097,373	0.874	19,077,117	20,520,419	0.930	21,024,467	25,214,833	0.834
QNB BANK	101,340,096	87,090,453	1.164	118,972,351	105,625,783	1.126	111,425,018	99,146,944	1.124	146,611,555	134,546,693	1.090
SEKERBANK	22,056,150	23,089,134	0.955	21,821,692	24,547,812	0.889	21,073,926	23,443,036	0.899	24,971,947	29,491,101	0.8468
TURKISH BANK	1,013,460	1,222,763	0.829	1,095,747	1,027,096	1.067	921,204	914,450	1.007	816,310	863,442	0.9454
TURKLAND	2,313,009	2,894,969	0.799	2,317,862	3,105,091	0.746	2,053,461	3,210,313	0.640	1,998,462	2,170,169	0.9209
TÜRK EKONOMİ BANKASI	66,848,607	64,217,166	1.041	69,218,035	72,194,328	0.959	70,016,277	66,030,455	1.060	80,280,457	91,253,624	0.8798
VAKIFBANK	232,406,907	179,407,907	1.295	292,091,050	251,530,899	1.161	274,291,714	229,647,310	1.194	427,133,196	394,205,755	1.0835
YKB	224,935,465	202,549,136	1.111	240,463,843	222,790,118	1.079	231,722,699	210,943,701	1.099	293,958,331	264,072,582	1.1132
ZİRAAT BANKASI	379,331,076	331,066,483	1.146	447,982,751	447,250,973	1.002	432,154,919	403,507,169	1.071	603,517,677	644,667,187	0.9362
ORTALAMA	92.527.663	84.303.060	1.058	104.391.987	102.721.010	0.971	99.733.103	95.398.587	0.984	136.926.161	136.123.839	1.002

Kredi/Mevduat oranlarını kamu bankaları açısından değerlendiren aşağıdaki tabloya göre; bankacılık sektöründeki mevduat bankalarının toplamı içinde, reel sektöre ve hane halkına kullanılan kredilerin ağırlığını kamu bankalarının taşıdığı görülmektedir. Eylül 2020 de kredi ortalamaları sektör toplamında 136.926.161.000 TL iken kamu bankalarında bu rakamın 290.270.736.000 TL olarak gerçekleşmesi kredi /mevduat oranının sektörde 1,002 iken kamu bankalarında 1,017 olması reel sektör ve hane halkına kullanılan kredilerin büyük oranının kamu bankalarına ait olduğunu kanıtlamaktadır.

Tablo 3. Kamu Bankaları Kredi/Mevduat Oranı

BANKA ADI	31.12.2018 KREDİ (1.000 TL)	31.12.2018 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT ORANI	31.12.2019 KREDİ (1.000 TL)	31.12.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %	30.09.2019 KREDİ (1.000 TL)	30.09.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %	30.09.2020 KREDİ (1.000 TL)	30.09.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %
HALKBANK	259,074,226	248,855,254	1.041	309,208,101	297,734,176	1.039	304,512,439	284,030,354	1.072	453,924,101	440,614,713	1.030
VAKIFBANK	232,406,907	179,407,907	1.295	292,091,050	251,530,899	1.161	274,291,714	229,647,310	1.194	427,133,196	394,205,755	1.0835
ZİRAAT BANKASI	379,331,076	331,066,483	1.146	447,982,751	447,250,973	1.002	432,154,919	403,507,169	1.071	603,517,677	644,667,187	0.9362
ORTALAMA	290.270.736	253.109.881	1.161	349.760.634	332.172.016	1.067	336.986.357	305.728.278	1.113	290.270.736	253.109.881	1.017

Kredi/mevduat oranlarının sektör içinde yer alan özel ve yerli sermayeli mevduat bankaları açısından değerlendiren aşağıdaki tabloya göre mevduat bankalarının toplamında Eylül 2020 de 1,002 iken özel ve yerli sermayeli mevduat bankalarında Eylül 2020 0,964 olarak gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Yukarıda da bahsedildiği üzere reel sektöre ve hane halkına kullanılan kredilerin özel ve yerli sermayeli mevduat bankaları oranı göz önüne alındığında da daha fazla kamu bankalarının sağlandığı teyit edilmiştir.

Tablo 4. Özel ve Yerli Sermayeli Mevduat Bankaları Kredi/Mevduat Oranı

BANKA ADI	31.12.2018 KREDİ (1.000 TL)	31.12.2018 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT ORANI	31.12.2019 KREDİ (1.000 TL)	31.12.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %	30.09.2019 KREDİ (1.000 TL)	30.09.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %	30.09.2020 KREDİ (1.000 TL)	30.09.2019 MEVDUAT (1.000 TL)	KREDİ/ MEVDUAT %
AKBANK	186,376,300	188,391,053	0.989	203,834,175	224,054,527	0.910	192,603,405	214,848,036	0.896	250,477,749	269,214,476	0.930
ANADOLU BANK	10,224,697	10,939,706	0.935	12,860,575	13,629,088	0.944	12,184,744	12,488,703	0.976	15,664,474	17,805,514	0.880
FIBABANK	13,160,067	11,313,226	1.163	14,477,408	13,566,698	1.067	13,495,270	13,217,215	1.021	18,299,965	16,063,495	1.139
İŞBANK	269,381,053	245,268,846	1.098	289,243,558	295,922,002	0.977	269,075,887	264,021,881	1.019	364,287,751	372,456,291	0.978
SEKERBANK	22,056,150	23,089,134	0.955	21,821,692	24,547,812	0.889	21,073,926	23,443,036	0.899	24,971,947	29,491,101	0.8468
TÜRKİSH BANK	1,013,460	1,222,763	0.829	1,095,747	1,027,096	1.067	921,204	914,450	1.007	816,310	863,442	0.9454
TÜRK EKONOMİ BANKASI	66,848,607	64,217,166	1.041	69,218,035	72,194,328	0.959	70,016,277	66,030,455	1.060	80,280,457	91,253,624	0.8798
YKB	224,935,465	202,549,136	1.111	240,463,843	222,790,118	1.079	231,722,699	210,943,701	1.099	293,958,331	264,072,582	1.1132
ORTALAMA	99,249,475	93,373,879	1.015	106,626,879	108,466,459	0.986	101,386,677	100,738,435	0.997	131,094,623	132,652,566	0.964

5.3. Nakit Akış Tablosu

Eylül 2019 Pandemiden önceki dönem ile Eylül 2020 salgının yaşandığı 3. Çeyrek mevduat bankaları nakit akış tablolarına bakıldığında; Nakit Akış Tablosunda yer alan Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı (Anadolu Bank, Burgan Bank, Cıtbank, Fibabank, Halkbank, HSBC, ICBC Turkey Bank, İş Bankası, JP Morgan Bank, MUFG Bank, Societe General Bank, Turkish Bank, Türk Ekonomi Bankası, Vakıfbank, Ziraat Bankası hariç) esas faaliyet konularında pandeminin etkisi ile gerileme olduğu Tablo 5 ve 6'da görülmektedir. Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı yüksek olan bankaların finansal tablo detaylarına bakıldığında; artışın diğer mevduatlardaki net artıştan geldiği tespit edilmiştir. Bu bankaların finansal tablo dipnotlarında ise söz konusu artışın döviz ve faiz artışından kaynaklandığı görülmüştür.

Tablo 5. Mevduat Bankaları Nakit Akış Tabloları

BANKA ADI	2019 Eylül					2020 Eylül				
	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit	Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Esdeğer Varlıklar	Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Esdeğer Varlıklar	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit	Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Esdeğer Varlıklar	Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Esdeğer Varlıklar
AKBANK	11,010,385	-18,910,916	3,811,687	17,480,198	14,899,668	3,840,513	-10,885,960	10,411,853	15,835,984	22,662,513
ALTERNATİF BANK	1,235,890	-3,260	262,287	2,846,788	4,573,778	-1,200,852	-370,560	-454,091	4,443,070	3,426,465
ANADOLU BANK	-101,513	15,266	144,910	1,578,892	1,614,483	5,240,777	-4,834,613	-307,921	2,392,266	2,445,601
BURGAN BANK	1,010,217	-122,908	0	2,421,711	3,321,030	1,170,464	-170,096	0	2,187,746	3,298,635
CITIBANK	1,399,178	-148,459	31,638	4,470,384	5,832,190	1,852,202	209,678	-8,787	5,371,413	7,725,689
DENİZBANK	2,375,631	-3,637,349	-138,362	11,181,031	10,184,092	85,656	-3,495,114	5,970,655	13,347,799	18,356,045
DEUTSCHE BANK	1,658,115	-76,509	-6,402	787,745	2,376,876	638,719	15,967	-9,120	1,006,466	1,745,861
FİBABANK	1,009,499	-144,137	-72,947	2,087,857	2,816,886	1,242,493	-763,687	-182,211	2,122,993	2,328,111
GARANTİ BANK	9,548,202	-622,439	-2,548,021	30,547,325	36,905,274	7,044,863	-10,152,127	3,642,825	37,475,425	42,326,493
HALKBANK	1,300,997	-17,955,625	7,306,155	23,631,619	15,491,944	39,444,802	-43,998,006	2,010,106	24,122,353	27,216,790
HSBC	-537,719	-505,191	-950,178	13,193,713	11,188,068	2,713,294	-6,123,357	-44,494	11,880,540	8,438,836
İCBC TURKEY BANK A.Ş.	1,329,436	-274,279	0	3,526,375	4,570,491	2,635,677	-3,333,679	0	3,665,420	3,373,283
ING BANK	4,762,382	-1,025,122	-82,320	10,630,383	14,895,426	-5,047,602	-3,960,462	-77,826	13,091,283	5,311,969
İŞBANK	14,862,942	-9,214,137	-552,750	30,559,853	35,246,472	28,335,055	-15,481,514	-950,204	41,877,301	55,013,106
JP MORGAN	195,135	-3,683	0	469,042	657,378	1,795,467	-3,598	21,787	622,756	2,522,530
MUFG BANK	40,300	-879	-1,849	2,450,814	2,480,339	449,209	-2,780	-2,080	1,135,237	1,475,188
ODEA BANK	-566,182	-50,024	636,816	5,287,542	5,542,665	-767,476	-4,523,208	1,153,685	6,409,525	3,827,654
QNB BANK	7,542,492	-3,842,072	2,213,068	8,767,065	14,407,713	-485,313	-485,479	1,750,154	14,387,892	15,967,109
RABOBANK	624,158	-1,220	-272,817	264,92	615,281	130,097	-1,340	-41,863	842,429	931,267
SOCIETE	-234,679	-6,215	0	294,626	54,303	-45,000	25,508	0	58,956	42,237
ŞEKERBANK	-793,894	821,687	-572,595	1,923,914	1,482,634	-934,086	151,312	318,109	1,751,622	2,234,497
TÜRKİSH BANK	-139,844	16,954	-10,520	274,758	148,131	3,283	-14,379	1,601	142,122	206,307
TURKLAND	86,715	28,552	160,799	424,002	712,365	-826,932	440,080	347,792	599,336	652,419
TÜRK EKONOMİ BANKASI	-3,640,822	-1,240,277	2,419,672	13,034,066	10,993,608	7,333,837	-11,549,310	3,155,014	16,328,523	16,347,836
VAKIFBANK	7,044,343	-13,312,234	9,922,389	19,472,141	23,035,971	39,960,848	-63,326,840	20,001,603	29,765,174	26,574,922
YKB	9,268,677	-4,503,516	2,795,698	42,821,748	52,272,156	-13,874,542	-14,680,210	-1,576,000	60,275,596	41,014,766
ZİRAAT BANKASI	7,609,626	-16,247,574	5,126,558	23,389,729	20,425,218	57,625,253	-66,579,292	6,424,621	28,162,539	29,214,678
ORTALAMA	2,885,173	-3,369,095	1,097,145	10,521,282	10,990,535	6,605,952	-9,773,817	1,909,452	12,566,732	12,765,956

Tablo 6. Mevduat Bankaları Nakit Akış Tabloları

BANKA ADI	2019 Eylül					2020 Eylül				
	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit	Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit	Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar
AKBANK	11,010,385	-18,910,916	3,811,687	17,480,198	14,899,668	3,840,513	-10,885,960	10,411,853	15,835,984	22,662,513
ALTERNATİF BANK	1,235,890	-3,260	262,287	2,846,788	4,573,778	-1,200,852	-370,560	-454,091	4,443,070	3,426,465
DENİZBANK	2,375,631	-3,637,349	-138,362	11,181,031	10,184,092	85,656	-3,495,114	5,970,655	13,347,799	18,356,045
DEUTSCHE BANK	1,658,115	-76,509	-6,402	787,745	2,376,876	638,719	15,967	-9,120	1,006,466	1,745,861
GARANTİ BANK	9,548,202	-622,439	-2,548,021	30,547,325	36,905,274	7,044,863	-10,152,127	3,642,825	37,475,425	42,326,493
ING BANK	4,742,382	-1,025,122	-82,320	10,630,383	14,895,426	-5,047,602	-3,960,462	-77,826	13,091,283	5,311,969
ODEA BANK	-566,182	-50,024	636,816	5,287,542	5,542,665	-767,476	-4,523,208	1,153,685	6,409,525	3,827,654
QNB BANK	7,542,492	-3,842,072	2,213,068	8,767,065	14,407,713	-485,313	-485,479	1,750,154	14,387,892	15,967,109
RABOBANK	624,158	-1,220	-272,817	264,92	615,281	130,097	-1,340	-41,863	842,429	931,267
SEKERBANK	793,894	821,687	-572,595	1,923,914	1,482,634	-934,086	151,312	318,109	1,751,622	2,234,497
TURKLAND	86,715	28,552	160,799	424,002	712,365	-826,932	440,080	347,792	599,336	652,419
YKB	9,268,677	-4,503,516	2,795,698	42,821,748	52,272,156	-13,874,542	-14,680,210	-1,576,000	60,275,596	41,014,766
ORTALAMA	3,896,048	-2,651,849	521,653	12,063,431	13,238,994	-949,746	-3,995,592	1,786,348	14,122,202	13,204,755

5.4.Likidite Durumları

Pandemi döneminde piyasalarda yaşanan olumsuz etkilere karşı likidite ihtiyaçlarını karşılayabilmek için 27 mevduat Bankasının finansal durum tablolarından anlaşılacağı üzere nakit ve nakit benzerlerini korumaya ya da artırmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir.

Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere Haziran 2019 ile Haziran 2020 kıyaslandığında yüzde 100 Eylül 2019 ile Eylül 2020 kıyaslandığında ise yüzde 90 nakit ve nakit benzerlerinin artırıldığı, pandemi döneminde piyasalarda yaşanabilecek olumsuzluklara karşı mevduat bankalarının nakit tutma eğilimlerinde olduklarını göstermektedir. Yabancı sermayeli bankalardan Alternatif Bank, Deutsche Bank, Garanti Bankası, HSBC, ING bank, MUFG bank, Odeo Bank, Societe General Bank adlı sekiz bankanın likit bulundurma, nakit tutma konusundaki eğilimleri aynı yönde olmamıştır.

Tablo 7. Mevduat Bankaları Nakit ve Nakit Benzerleri

BANKA ADI	31.12.2018 (1000 TL)	31.03.2019 (1000 TL)	30.06.2019 (1000 TL)	30.09.2019 (1000 TL)	31.12.2019 (1.000 TL)	31.03.2020 (1.000 TL)	30.06.2020 (1.000 TL)	30.09.2020 (1.000 TL)	2019/06- 2020/06 Oranı	2019/09- 2020/09 Oranı
AKBANK	48,655,125	60,022,523	49,997,812	51,877,802	46,490,209	65,001,093	54,983,515	66,757,493	0.909	0.777
ALTERNATİFBANK	3,629,618	3,954,336	6,667,714	5,615,217	5,690,845	5,525,083	5,041,848	5,021,084	1.322	1.118
ANADOLU BANK	2,287,276	2,380,806	2,293,275	2,381,692	2,942,949	2,964,740	3,466,731	3,557,749	0.662	0.669
BURGAN BANK	2,940,498	2,636,061	3,010,276	3,797,605	3,274,960	4,047,169	3,594,443	4,850,529	0.837	0.783
CITIBANK	5,038,169	8,240,254	8,405,682	6,479,039	6,151,879	7,027,530	4,566,882	8,147,816	1.841	0.795
DENİZBANK	18,085,295	18,549,802	19,777,326	17,984,496	21,325,693	20,680,779	27,520,946	28,127,741	0.719	0.639
DEUTSCHE BANK	1,016,599	1,040,710	1,252,844	2,625,102	1,347,841	1,484,933	1,993,049	2,181,635	0.629	1.203
FİBABANK	3,035,790	3,166,408	2,864,789	3,798,597	3,228,200	4,095,006	3,426,835	4,424,973	0.836	0.858
GARANTİ BANK	57,552,682	69,507,712	75,263,014	68,992,657	63,773,102	65,683,659	59,363,516	66,721,870	1.268	1.034
HALKBANK	40,083,693	36,570,294	37,022,787	36,276,463	38,229,230	26,557,632	29,358,263	44,922,235	1.261	0.808
HSBC	14,502,827	11,942,389	13,002,169	13,005,419	14,116,591	15,258,680	10,120,570	11,534,521	1.285	1.128
İCBC TURKEY BANK A.Ş.	3,822,987	5,082,972	3,628,882	5,122,803	4,365,267	6,602,206	6,733,812	5,449,723	0.539	0.940
ING BANK	13,623,614	17,925,617	18,146,479	18,280,764	16,517,360	15,825,889	9,534,665	9,416,708	1.903	1.941
İŞBANK	48,501,370	51,462,301	53,532,353	55,728,292	66,159,744	73,570,867	77,997,699	88,584,731	0.686	0.629
JP MORGAN	469,123	602,065	417,900	660,346	623,777	559,013	1,647,831	2,522,530	0.254	0.262
MUFG BANK	5,976,974	5,659,062	6,166,536	5,880,315	3,661,970	3,253,887	4,015,087	4,837,924	1.536	1.215
ODEA BANK	6,741,507	6,385,544	5,298,144	7,377,917	8,235,674	6,667,469	6,113,011	6,882,694	0.867	1.072
QNB BANK	19,808,010	25,075,363	24,843,615	23,754,140	22,643,275	29,783,282	29,067,981	29,612,986	0.855	0.802
RABOBANK	399,470	438,13	500,023	715,146	936,187	996,121	1,035,323	1,031,867	0.483	0.693
SOCIETE GENERAL	344,970	366,018	91,246	57,865	61,192	67,046	63,660	43,962	1.433	1.316
ŞEKERBANK	3,719,647	4,404,302	3,697,545	3,576,739	4,011,462	3,822,702	4,033,792	5,013,254	0.917	0.713
TURKISH BANK	464,546	417,134	271,225	252,198	264,702	381,375	320,412	325,398	0.846	0.775
TURKLAND	597,443	782,879	734,192	920,676	891,235	951,747	852,470	966,191	0.861	0.953
TÜRK EKONOMİ BANKASI	19,852,226	19,922,379	20,663,775	18,695,442	21,336,601	22,716,823	16,498,452	23,575,929	1.252	0.793
VAKIFBANK	37,267,637	35,993,755	40,113,291	36,453,826	42,347,289	28,142,548	37,646,903	46,306,878	1.066	0.787
YKB	57,243,276	63,596,310	71,813,783	69,551,823	74,469,914	72,276,874	59,873,947	71,827,671	1.199	0.968
ZİRAAT BANKASI	46,236,719	52,006,162	57,658,825	48,968,407	57,388,800	41,828,891	46,691,481	75,215,807	1.235	0.651
ORTALAMA	17,107,300	19,526,660	19,523,537	18,845,585	19,647,628	19,473,076	18,724,560	22,883,774	1.019	0.901

5.5. Net Faiz Marjı

Bankaların faaliyetlerini içeren faiz gelirlerinin faiz giderleri düşüldükten sonra aktife oranını veren net faiz marjı verilerine göre; 31.12.2019 sonunda 27 yerli ve yabancı mevduat bankasının ortalama net faiz marjının yüzde 49 gerçekleştiği buna karşılık Eylül 2019 ile Eylül 2020 kıyaslandığında yüzde 35 den yüzde 28 e doğru pandeminin etkileri nedeniyle bir düşüş sergilediği görülmüştür. Alternatif Bank, Anadolu Bank, Citibank, Deutsche Bank, Fibabank, Garanti Bankası, HSBC, ICBC Turkey Bank, ING bank, JP Morgan Bank, MUFG Bank, Odeo Bank, Rabobank, Türkisch Bank, TEB, YKB bankalarının Eylül 2019 dönemindeki net faiz marjını koruyamadıkları ve Eylül 2020 döneminde gerileme yaşadıkları, Akbank'ın Eylül 2019 ile 2010 Eylül net faiz marjı oranlarının başabaş olduğu, Burgan Bank, Denizbank, Halkbank, İş Bankası, QNB bank, Societe General Bank, Şekerbank, Turkland, Vakıfbank ve Ziraat Bankalarının ise pandemi olumsuzluklarına rağmen Eylül 2020 de net faiz marjını yükseltmeyi başardıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 8. Mevduat Bankaları Net Faiz Marjı

Net Faiz Marjı												
BANKA ADI	31.12.2019 FAİZ GELİRİ (1.000 TL)	31.12.2019 FAİZ GİDERİ (1.000 TL)	31.12.2019 AKTİF	2019 NET FAİZ MARJİ %	30.09.2019 FAİZ GELİRİ (1.000 TL)	30.09.2019 FAİZ GİDERİ (1.000 TL)	30.09.2019 AKTİF	2019/09 NET FAİZ MARJİ %	30.09.2020 FAİZ GELİRİ (1.000 TL)	30.09.2020 FAİZ GİDERİ (1.000 TL)	30.09.2020 AKTİF	2020/09 NET FAİZ MARJİ %
AKBANK	34,508,262	-18,795,325	360,501,112	0.044	26,309,903	-15,224,541	351,448,288	0.032	23,837,453	-9,535,479	453,588,860	0.032
ALTERNATİF BANK	2,705,023	-2,092,672	28,944,776	0.021	2,154,477	-1,681,350	28,944,776	0.016	1,600,350	-1,122,569	34,202,917	0.014
ANADOLU BANK	2,444,521	-1,639,534	17,557,812	0.046	1,922,861	-1,314,262	16,366,073	0.037	1,408,153	-971,911	26,750,869	0.016
BURGAN BANK	2,157,978	-242,983	18,696,678	0.102	1,723,791	-1,494,053	18,696,678	0.012	1,161,874	-741,427	23,986,714	0.018
CITIBANK	1,605,347	-639,850	12,851,821	0.075	1,283,620	-541,090	12,497,980	0.059	807,817	-120,819	17,604,768	0.039
DENİZBANK	16,868,322	-10,415,043	156,478,028	0.041	12,570,410	-8,365,619	148,279,900	0.028	11,500,709	-4,810,110	199,628,134	0.034
DEUTSCHE BANK	351,429	-76,487	2,741,764	0.100	289,976	-66,912	3,779,324	0.059	137,202	-35,058	4,674,183	0.022
FİBABANK	2,496,581	-1,680,551	21,885,760	0.037	1,943,751	-1,325,156	21,545,373	0.029	1,578,330	-849,279	26,448,355	0.028
GARANTİ BANK	39,684,410	-20,657,218	391,152,270	0.049	30,740,570	-16,936,807	374,334,636	0.037	26,696,250	-9,485,150	479,713,596	0.036
HALKBANK	46,730,182	-36,118,146	457,045,401	0.023	35,403,362	-28,588,822	443,499,218	0.015	38,224,775	-21,976,139	663,674,648	0.024
HSBC	3,242,342	-1,745,855	34,946,955	0.043	2,562,599	-1,449,743	33,069,160	0.034	1,633,439	-728,311	49,289,057	0.018
ICBC TURKEY BANK A.Ş.	1,272,696	-889,869	18,191,150	0.021	964,947	-702,008	17,167,856	0.015	811,530	-489,595	24,112,559	0.013
ING BANK	6,964,124	-3,809,721	57,144,721	0.055	5,394,647	-3,087,896	57,144,721	0.040	3,683,813	-1,492,458	61,672,807	0.036
İŞBANK	43,042,350	-23,183,222	468,059,471	0.042	32,724,741	-18,554,374	468,059,471	0.030	31,082,825	-12,363,995	597,185,899	0.031
JP MORGAN	145,978	-23,981	699,262	0.174	112,399	-8,578	699,262	0.148	204,126	-96,419	2,598,102	0.041
MUFG BANK	725,644	-364,373	10,877,794	0.033	598,154	-307,831	10,877,794	0.027	221,835	-76,753	14,205,196	0.010
ODEA BANK	2,954,151	-2,002,074	32,667,338	0.029	2,326,869	-1,570,976	32,667,338	0.023	1,761,733	-1,044,512	40,251,907	0.018

QNB BANK	18,353,137	-10,770,916	181,680,511	0.042	13,975,716	-8,732,837	174,191,765	0.030	12,267,981	-5,021,346	229,557,730	0.032
RABOBANK	220,500	-4,145	1,734,025	0.125	172,685	-3,263	1,670,103	0.101	107,518	-1,449	1,733,031	0.061
SOCIETE GENERAL	9,324	-10,837	171,159	-0.009	7,673	-9,163	154,585	-0.010	5,047	-605	109,319	0.041
SEKERBANK	3,951,540	-2,807,248	30,596,129	0.037	3,087,016	-2,311,465	29,745,248	0.026	2,301,802	-1,141,263	36,387,435	0.032
TURKISH BANK	139,955	-84,558	1,465,247	0.038	113,808	-70,626	1,256,563	0.034	57,600	-24,366	1,229,786	0.027
TURKLAND	421,764	-416,992	3,900,559	0.001	369,411	-342,906	3,768,589	0.007	202,344	-120,108	2,942,462	0.028
TÜRK EKONOMİ BANKASI	12,421,958	-6,922,720	107,350,168	0.051	9,452,897	-5,683,431	102,451,097	0.037	8,112,634	-3,496,698	134,466,178	0.034
VAKIFBANK	42,074,839	-29,060,127	419,425,553	0.031	31,357,637	-22,940,899	386,845,057	0.022	33,442,027	-17,665,422	638,069,728	0.025
YKB	35,703,082	-20,927,360	387,495,827	0.038	27,732,622	-16,680,147	373,282,809	0.030	23,260,976	-11,324,374	468,591,854	0.025
ZİRAAT BANKASI	65,602,283	-40,290,277	649,756,191	0.039	49,074,577	-32,389,145	618,228,328	0.027	49,769,522	-21,356,833	923,688,559	0.031
ORTALAMA	14,325,842	-8,728,596	143,482,129	0.049	10,902,634	-7,051,256	138,173,037	0.035	10,217,765	-4,670,091	190,976,469	0.028

6. PANDEMİ ÖNLEMLERİ

6.1. Aktif Rasyosu (Oranı)

COVID-19'un piyasalarda yaşanan olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla BDDK tarafından yapılan düzenlemelerden biri olan Aktif Rasyosunun (oranının) bankalar üzerinde etkin olduğu gözlemlenmiş olup, kredilerde; 2019 Eylül ile 2020 Eylül arasındaki artışın ortalama yüzde 80 olarak gerçekleştiği, bilanço dışı hesaplarda yer alan para ve swap işlemlerinde; 2019 Eylül ile 2020 Eylül arasındaki artışın ortalama yüzde 91 olduğu, finansal durum tablosu varlıklarda yer alan devlet borçlanma senetleri hesabında; 2019 Eylül ile 2020 Eylül arasındaki artışın ortalama yüzde 132 olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir. Türk bankacılık sektöründeki mevduat bankaları izlendiğinde aktif rasyosunu sağlayabilmek için bankaların bir kısmının kredileri artırmayı tercih ettiği, bir kısmının devlet borçlanma senetlerine bir kısmının da swap işlemlerine yöneldikleri görülmüştür.

Tablo 9. Mevduat Bankaları Krediler

BANKA ADI	31.12.2018 (1.000 TL)	31.03.2019 (1.000 TL)	30.06.2019 (1.000 TL)	30.09.2019 (1.000 TL)	31.12.2019 (1.000 TL)	31.03.2020 (1.000 TL)	30.06.2020 (1.000 TL)	30.09.2020 (1.000 TL)	09/2019- 09/2020 Kredi Artış Oranı
AKBANK	186,376,300	196,827,570	196,785,622	192,603,405	203,834,175	209,551,439	231,474,822	250,477,749	0.77
ALTERNATİF BANK	16,541,603	16,811,220	17,871,222	18,276,648	18,032,893	19,484,148	21,162,733	22,002,645	0.83
ANADOLU BANK	10,224,697	10,700,857	11,887,946	12,184,744	12,860,575	13,031,213	17,092,920	15,664,474	0.78
BURGAN BANK	14,677,246	14,448,672	14,547,047	13,145,589	13,816,067	15,411,629	15,730,611	17,030,495	0.77
CITIBANK	3,774,773	4,137,151	3,877,570	4,704,616	4,185,474	5,172,390	6,024,020	5,991,651	0.79
DENİZBANK	92,689,670	98,510,606	98,782,842	100,199,731	105,800,627	116,300,636	123,608,689	132,790,526	0.75
DEUTSCHE BANK	1,139,927	1,226,862	1,526,558	971,941	1,041,585	979,903	1,242,381	1,951,719	0.50
FİBABANK	13,160,067	14,460,835	14,767,369	13,495,270	14,477,408	17,273,503	15,836,783	18,299,965	0.74
GARANTİ BANK	230,611,464	247,179,953	240,000,701	236,723,730	251,165,373	270,020,307	298,954,842	314,396,192	0.75
HALKBANK	259,074,226	281,982,126	286,819,344	304,512,439	309,208,101	347,943,138	424,503,686	453,924,101	0.67
HSBC	15,303,087	16,700,526	17,342,547	17,053,829	17,568,350	18,858,248	21,059,053	27,404,459	0.62
ICBC TURKEY BANK A.Ş.	7,829,445	8,103,184.00	8,515,064	7,826,947	9,088,109	8,237,606	8,549,455	10,430,220	0.75
ING BANK	39,598,744	36,297,552	34,701,684	32,524,538	34,707,049	35,803,460	38,254,016	42,013,424	0.77
İŞBANK	269,381,053	270,899,690	273,214,910	269,075,887	289,243,558	317,126,018	335,526,749	364,287,751	0.74
MUFG BANK	9,538,496	9,480,889	8,613,972	7,558,811	7,106,806	7,203,510	7,519,764	9,250,101	0.82
ODEA BANK	20,498,345	19,904,311	20,117,247	19,077,117	19,308,211	17,860,089	19,293,459	21,024,467	0.91
QNB BANK	101,340,096	104,810,512	108,439,513	111,425,018	118,972,351	129,797,511	132,513,608	146,611,555	0.76
RABOBANK	1,405,750	1,302,891	1,176,829	929,510	771,304	720,563	688,934	683,490	1.36
SEKERBANK	22,056,150	22,826,863	21,911,940	21,073,926	21,821,692	21,594,428	23,062,535	24,971,947	0.84
TURKISH BANK	1,013,460	942,867	933,488	921,204	1,095,747	821,116	810,364	816,310	1.13
TURKLAND	2,313,009	2,151,733	2,329,906	2,053,461	2,317,862	2,233,323	2,114,199	1,998,462	1.03
TÜRK EKONOMİ BANKASI	66,848,607	69,688,628	68,757,066	70,016,277	69,218,035	80,673,789	79,651,855	80,280,457	0.87
VAKIFBANK	232,406,907	258,126,264	262,422,946	274,291,714	292,091,050	329,487,645	386,125,863	427,133,196	0.64
YKB	224,935,465	235,597,592	238,253,775	231,722,699	240,463,843	252,727,339	266,460,730	293,958,331	0.79
ZİRAAT BANKASI	379,331,076	410,625,660	420,940,083	432,154,919	447,982,751	480,869,463	557,913,069	603,517,677	0.72
ORTALAMA									0,80

Tablo 10. Mevduat Bankaları Para ve Swap İşlemleri (Bilanço Dışı Hesaplar)

BANKA ADI	31.12.2018 (1.000 TL)	31.03.2019 (1.000 TL)	30.06.2019 (1.000 TL)	30.09.2019 (1.000 TL)	31.12.2019 (1.000 TL)	31.03.2020 (1.000 TL)	30.06.2020 (1.000 TL)	30.09.2020 (1.000 TL)	2019/09- 2020/09 ORANI
AKBANK	417,652,704	493,711,423	457,270,232	375,842,076	389,695,726	367,003,188	349,827,972	424,568,054	0.89
ALTERNATİF BANK	18,390,126	17,405,295	20,449,610	17,743,196	20,866,896	22,796,447	17,847,994	20,603,521	0.86
ANADOLU BANK	2,410,649	4,433,108	5,868,482	5,380,819	5,470,728	5,125,794	8,560,721	9,310,423	0.58
BURGAN BANK	24,757,349	24,684,132	24,911,075	21,067,753	23,200,653	26,723,302	23,808,246	34,130,665	0.62
CITIBANK	5,261,053	2,910,466	3,452,107	3,639,628	2,869,622	2,515,887	3,299,911	1,625,351	2.24
DENİZBANK	88,201,992	114,106,238	108,943,450	90,660,236	98,364,589	109,624,800	110,107,331	142,828,920	0.63
DEUTSCHE BANK	1,179,392	575,162	1,682,468	1,172,396	489,018	108,555	114,169	1,190,774	0.98
FİBABANK	24,825,707	24,775,678	26,127,966	17,813,402	19,633,057	22,533,993	21,526,494	28,223,717	0.63
GARANTİ BANK	192,825,446	245,951,308	229,773,322	236,987,868	212,202,479	251,586,209	271,348,422	337,152,815	0.70
HALKBANK	33,059,486	57,428,465	66,866,673	85,832,300	61,214,202	69,985,123	57,668,275	56,072,988	1.53
HSBC	60,780,751	61,432,035	82,052,217	80,710,496	78,357,653	80,670,231	75,040,183	89,360,980	0.90
ICBC TURKEY BANK A.Ş.	896,12	523,152	281,028	23,006	1,588,158	2,516,695	5,672,076	1,976,942	0.01
ING BANK	54,305,928	51,974,635	51,677,986	72,213,191	73,456,159	74,923,373	54,513,535	59,283,425	1.22
İŞBANK	204,365,096	245,330,129	253,752,778	233,912,367	238,330,116	285,491,068	293,559,452	326,550,501	0.72
JP MORGAN			77,714	116,282	38,435	9,612	2,770,509	1,073,461	0.11
MUFG BANK	8,898,390	8,450,762	7,102,827	9,753,158	6,919,161	9,010,135	3,304,330	4,841,691	2.01
ODEA BANK	56,571,499	59,592,291	70,393,970	66,256,536	66,716,153	68,013,966	66,013,306	73,843,191	0.90
QNB BANK	130,580,590	127,753,121	124,702,921	126,657,350	147,338,488	160,065,201	196,730,552	243,059,690	0.52
RABOBANK	64,063	80,978	177,797	263,314	269,766	0.000	0.000	0.000	0.00
SOCIETE GENERAL	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
ŞEKERBANK	10,996,293	9,580,897	11,549,676	8,561,237	7,260,035	8,842,727	8,453,493	11,085,863	0.77
TURKISH BANK	414,077	760,29	914,651	485,268	310,984	239,009	210,324	369,601	1.31
TURKLAND	211,943	94,766	253,728	363,914	371,506	387,737	224,779	125,068	2.91
TÜRK EKONOMİ BANKASI	61,120,283	62,659,703	65,293,726	64,029,199	67,131,688	75,814,381	59,978,658	79,275,177	0.81
VAKIFBANK	86,831,607	119,435,885	125,619,719	153,405,327	145,396,553	165,348,580	188,113,168	155,312,366	0.99
YKB	244,190,107	286,475,134	258,946,377	264,731,720	278,096,919	253,269,333	285,537,649	289,861,231	0.91
ZİRAAT BANKASI	132,397,606	202,421,338	220,398,130	243,647,838	243,049,141	296,002,329	326,537,935	297,986,995	0.82
ORTALAMA	74,411,685	88,871,444	82,168,171	80,787,773	81,060,662	87,355,840	90,028,499	99,619,015	0.91

Tablo 11. Mevduat Bankaları Devlet Borçlanma Senetleri

BANKA ADI	31.12.2018 (1.000 TL)	31.03.2019 (1.000 TL)	30.06.2019 (1.000 TL)	30.09.2019 (1.000 TL)	31.12.2019 (1.000 TL)	31.03.2020 (1.000 TL)	30.06.2020 (1.000 TL)	30.09.2020 (1.000 TL)	06/2019- 06/2020 ORANI	09/2019- 09/2020 ORANI
AKBANK	36,502,564	38,696,213	40,574,537	48,267,455	51,965,942	50,350,315	45,739,966	44,546,435	0.887	1.08
ALTERNATİF BANK	3,272	3	4	37,827	228,962	742,372	765,753	902,011	0.000	0.04
ANADOLU BANK	443,217	442,017	489,028	482,352	534,490	847,306	2,233,891	2,162,316	0.219	0.22
BURGAN BANK	395,167	380,800	388,561	398,196	324,735	256,047	363,333	364,698	1.069	1.09
CITIBANK	719,697	648,974	650,364	926,011	2,299,286	3,539,699	4,268,906	3,236,182	0.152	0.29
DENİZBANK	7,437,891	8,675,054	9,679,839	11,698,877	10,442,990	10,045,246	13,742,694	13,512,141	0.704	0.87
DEUTSCHE BANK	362073	220476	151,177	72,588	243,174	97,643	328,395	275,649	0.460	0.26
FİBABANK	386,807	700,488	742,256	714,137	764,596	780,554	1,379,167	1,572,042	0.538	0.45
GARANTİ BANK	46,877,037	48,128,903	49,770,817	50,004,527	51,826,322	51,732,122	59,822,233	63,000,643	0.832	0.79
HALKBANK	18,160,357	22,610,814	28,680,501	24,984,954	29,551,254	36,347,148	56,070,503	74,165,274	0.512	0.34
HSBC	522,930	689,443	945,119	1,313,029	1,686,525	1,910,997	5,559,222	7,641,848	0.170	0.17
ICBC TURKEY BANK A.Ş.	1,598,099	1,244,345	1,307,628	1,316,845	1,320,226	1,291,170	808,159	819,458	1.618	1.61
ING BANK	1,834,793	1,805,977	1,914,500	3,126,916	3,443,771	3,166,889	7,026,961	7,400,234	0.272	0.42
İŞBANK	66,388,548	68,714,270	72,871,396	75,661,736	80,423,796	83,581,118	95,416,932	99,677,591	0.764	0.76
JP MORGAN	42,764	44,449	170,164	62,996	39,740	81,214	38,029	18,778	4.475	3.35
MUFG BANK	0	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0.00
ODEA BANK	2,262,044	2,324,243	2,299,387	2,143,645	2,434,584	3,038,633	5,426,212	6,152,981	0.424	0.35
QNB BANK	8,325,754	9,538,939	9,826,081	10,928,481	12,353,243	12,481,369	14,227,300	14,106,385	0.691	0.77
RABOBANK	0	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0.00
SOCIETE GENERAL	73,371	71,769	73,367	71,802	73,419	47,429	48,500	47,672	1.513	1.51
ŞEKERBANK	3,288,406	2,750,360	2,852,728	2,760,898	2,740,183	3,209,043	3,293,655	3,545,281	0.866	0.78
TURKISH BANK	11.813	20.614	14.409	10.607	28.966	49.877	35.136	20.885	0.410	0.51
TURKLAND	1,011,594	984,134	932,375	961,875	940,223	502,804	148,675	50,724	6.271	18.96
TÜRK EKONOMİ BANKASI	3,813,641	5,023,848	4,272,421	4,205,459	6,699,716	9,391,949	12,626,545	12,740,168	0.338	0.33
VAKIFBANK	8,933,868	13,792,625	16,661,983	17,114,763	25,146,190	41,688,796	49,304,460	85,763,148	0.338	0.20
YKB	12,747,509	18,816,473	20,934,404	21,320,222	31,845,906	51,080,745	61,931,005	98,503,316	0.338	0.22
ZİRAAT BANKASI	21,681,377	32,609,098	37,596,387	38,434,985	56,992,096	92,769,541	111,235,465	184,266,464	0.338	0.21
ORTALAMA	9,030,103	10,330,138	11,251,298	11,741,133	13,863,755	16,999,267	20,437,259	26,832,276	0.896	1.32

6.2. Kredilerin Donuk Alacak olarak Sınıflandırılması İçin Öngörülen Sürelerin Değiştirilmesi

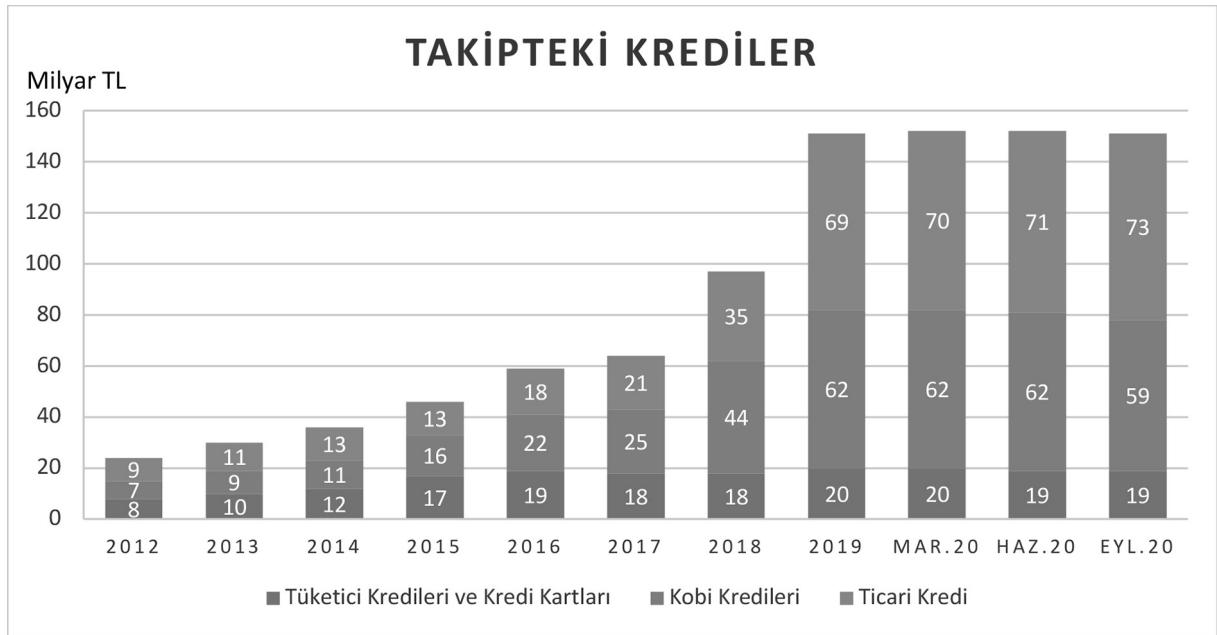
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun COVID-19 salgının ekonomik ve ticari faaliyetlerde aksaklıklar yaşanmaması nedeniyle yapmış olduğu Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikteki değişiklik nedeniyle kullanılan krediler için beklenen zarar karşılıkları ayrılması için bilançoda yer alan hesaba göre Mart, Haziran ve Eylül dönemleri ortalamalarında bariz bir fark olmadığı görülmüştür.

Diğer taraftan BDDK tarafından yayımlanan aylık bültenlerden elde edilen veriler doğrultusunda takip-teki alacaklara bakıldığında Mart, Haziran ve Eylül dönemlerinde takibe alınan krediler seyrinde değişiklik olmadığı, takibe dönüşüm oranlarının da son üç çeyrekte aynı seviyelerde olduğu görülmüştür.

Tablo 12. Mevduat Bankaları Beklenen Zarar Karşılıkları

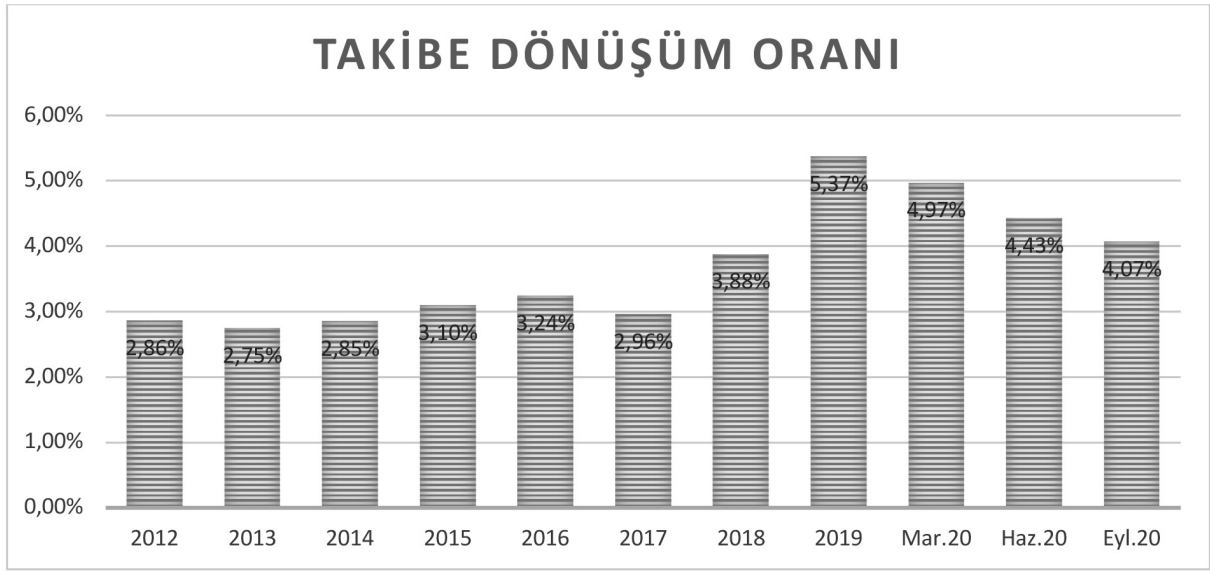
BEKLENEN ZARAR KARŞILIKLARI								
BANKA ADI	31.12.2018 (1.000 TL)	31.03.2019 (1.000 TL)	30.06.2019 (1.000 TL)	30.09.2019 (1.000 TL)	31.12.2019 (1.000 TL)	31.03.2020 (1.000 TL)	30.06.2020 (1.000 TL)	30.09.2020 (1.000 TL)
AKBANK	-7,975,229	-9,029,761	-10,182,688	-11,533,741	-12,289,909	-13,148,468	-14,966,680	-16,814,095
ALTERNATİF BANK	-954,436	-913,708	-996,725	-1,058,358	-516,011	-583,734	-673,910	-723,606
ANADOLU BANK	-580,633	-657,179	-755,028	-815,207	-880,018	-892,628	-954,133	-923,628
BURGAN BANK	-591,495	-613,249	-664,818	-739,455	-792,500	-910,227	-1,203,701	-1,255,352
CITIBANK	-93,327	-93,166	-95,910	-98,691	-106,904	-114,020	-114,226	-121,104
DENİZBANK	-5,838,214	-6,658,456	-7,589,834	-8,726,654	-8,846,240	-10,888,313	-11,538,129	-13,824,878
DEUTSCHE BANK	-1,039	-640	-798	-548	-222	-158	-3,855	-3,425
FİBABANK	-569,780	-619,522	-668,329	-690,764	-804,197	-753,708	-759,143	-805,635
GARANTİ BANK	-11,460,844	-12,920,266	-13,463,820	-14,929,072	-15,813,722	-18,225,650	-19,782,342	-21,573,668
HALKBANK	-8,458,602	-9,110,490	-9,770,932	-10,340,462	-11,411,407	-13,346,479	-15,143,269	-15,882,930
HSBC	-690,699	-1,588,098	-1,635,861	-1,573,711	-1,405,651	-1,497,309	-1,587,357	-1,663,129
ICBC TURKEY BANK A.Ş.	-210,904	-214,131	-229,721	-241,856	-208,280	-184,893	-222,174	-319,704
ING BANK	-1,530,939	-1,685,891	-1,761,251	-1,809,926	-1,891,399	-1,907,779	-2,020,985	-2,042,987
İŞBANK	-11,319,428	-12,598,195	-13,839,070	-13,804,659	-15,487,830	-17,226,914	-19,127,780	-21,254,502
JP MORGAN	0	0	0	0	0	0	0	0
MUFG BANK	-14,810	-11,064	-16,721	-35,192	-39,419	-30,928	-34,503	-47,449
ODEA BANK	-1,910,400	-2,023,754	-2,148,458	-2,198,557	-2,241,673	-1,689,351	-1,791,629	-1,944,827
QNB BANK	-7,469,183	-8,041,294	-8,516,854	-7,975,724	-8,387,811	-9,007,491	-9,666,045	-10,136,869
RABOBANK	0	0	0	0	0	3,905	3,964	0
SOCIETE GENERAL	0	0	0	0	0	0	0	0

SEKERBANK	-1,506,477	-1,656,422	-1,620,555	-1,719,018	-1,999,864	-2,061,790	-2,151,180	-2,216,275
TURKISH BANK	-35,813	-37,333	-40,827	-41,410	-45,042	-44,905	-46,153	-46,062
TURKLAND	-536,512	-571,817	-607,814	-485,619	-594,594	-534,922	-519,774	-504,742
TÜRK EKONOMİ BANKASI	-2,849,784	-3,090,494	-3,339,761	-3,417,297	-3,641,996	-3,798,455	-3,951,683	-3,988,222
VAKIFBANK	-10,864,837	-12,174,154	-12,587,472	-13,895,588	-15,648,516	-16,315,616	-18,361,311	-19,804,453
YKB	-13,730,950	-14,712,717	-14,517,277	-15,600,040	-17,359,752	-18,421,887	-20,133,205	-21,911,283
ZİRAAT BANKASI	-8,385,966	-8,975,445	-9,543,346	-10,596,197	-13,010,621	-14,008,681	-16,776,801	-18,377,206
ORTALAMA	-3,614,085	-3,999,898	-4,244,217	-4,530,657	-4,941,614	-5,392,237	-5,982,445	-6,525,409

Şekil 4. Takipteki Krediler

Kaynak: Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri Eylül 2020, BDDK

Şekil 5. Takibe Dönüşüm Oranı

Kaynak: Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri Eylül 2020, BDDK

7. DENETİM RAPORLARI SONUÇLARI

Türk bankacılık sektöründeki mevduat bankalarının pandemi döneminde hangi denetim şirketleri tarafından denetlendiği ve denetim görüşlerinin nasıl oluştuğunun tespitinin bu araştırma kapsamında önemli olduğu düşünülerek bu konuda da inceleme yapılmıştır. Yapılan incelemede denetim raporları sonuçları aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

Tablo 13.Bağımsız Denetim Rapor Sonuçları

BANKA ADI	DENETİM FİRMASI	GÖRÜŞ TÜRÜ	GÖRÜŞ DAYANAĞI
AKBANK	PwC BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	Konsolide Olmayan Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar beşinci bölüm II. kısım h.4 (i)'de belirtildiği üzere, 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki konsolide olmayan finansal tablolarda Banka yönetimi tarafından BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı gereklilikleri dışında, 650.000 bin TL tutarındaki kısmı önceki yıllarda, 500.000 bin TL tutarındaki kısmı ise cari dönemde ayrılmış olan toplam 1.150.000 bin TL tutarında serbest karşılık yer almaktadır.
ALTERNATİF BANK	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
ANADOLU BANK	DRT BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki ara dönem konsolide olmayan finansal bilgiler, BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı kapsamı dışında, ekonomide ve piyasalarda meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerin olası etkileri nedeniyle 25,000 TL'lik tutarındaki kısmı cari dönemde iptal edildikten sonra kalan 25,000 TL serbest karşılığı içermektedir. Bahse konu karşılık ayrılmıyadı, cari dönemde diğer karşılıklar 25,000 TL kadar daha az, dönem karı 25,000 TL daha az ve olağanüstü yedekler ise 50,000 TL kadar daha fazla olacaktı.
BURGAN BANK	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
CITIBANK	KPMG BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
DENİZBANK	DRT BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
DEUTSCHE BANK	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
FİBABANK	KPMG BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki ara dönem konsolide olmayan finansal bilgiler, BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı hükümleri dışında, ekonomide ve piyasalarda meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerin olası etkileri nedeniyle 125.500 bin TL'si cari dönemde ve 44.500 bin TL'si geçmiş dönemlerde gider yazılan toplam 170.000 bin TL serbest karşılığı ve söz konusu karşılık üzerinden 27.610 bin TL'si cari dönemde ve 9.790 bin TL'si geçmiş dönemlerde gelir yazılan toplam 37.400 bin TL ertelenmiş vergi varlığını içermektedir.
GARANTİ BANK	KPMG BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	Beşinci Bölüm 2.8.4 numaralı dipnotta belirtildiği üzere 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki ara dönem konsolide olmayan finansal bilgiler, BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı hükümleri dışında, Banka yönetimi tarafından ekonomide ve piyasalarda meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerin olası etkileri nedeniyle 1,830,000 bin TL' si cari dönemde ayrılan ve 2,500,000 bin TL' si geçmiş dönemlerde gider yazılan toplam 4,330,000 bin TL tutarında serbest karşılığı içermektedir.

HALKBANK	DRT BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	Banka, Türkiye Finansal Raporlama Standardı TFRS 9 uyarınca hazırladığı iş modeli doğrultusunda daha önce gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklara sınıfladığı 18.965.006 Bin TL tutarındaki devlet borçlanma senetlerini, 23 Mayıs 2018 tarihinde ifta edilmiş maliyeti ile ölçülen finansal varlıklar altında yeniden sınıflandırmış ve kâr veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler altındaki 2.229.977 Bin TL tutarındaki menkul değerler değer azalış fonunu iptal etmiştir. Bu durum, ilgili TFRS 9 hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir. İfta edilmiş maliyeti ile ölçülen finansal varlıklara sınıflanan devlet borçlanma senetlerinin 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla değeri 18.664.297 Bin TL'dir. İlgili sınıflama yapılmamış olsaydı, 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla toplam varlıklar ve özkaynaklar vergi etkisi hariç 1.851.739 Bin TL daha düşük olacaktı.
HSBC	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
ICBC TURKEY BANK A.Ş.	KPMG BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
ING BANK	KPMG BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
İŞBANK	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	Konsolide Olmayan Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Beşinci Bölüm II.g.4.6 ve IV.d'de belirtildiği üzere, 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki konsolide olmayan finansal tablolar, Banka yönetimi tarafından ekonomide ve piyasalarda meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerin olası etkileri nedeniyle 1.125.000 Bin TL'si geçmiş yıllarda, 1.850.000 Bin TL'si de cari dönemde ayrılan toplam 2.975.000 Bin TL tutarında, TMS 37 "Karşılıklar, Koşullu Borçlar Ve Koşullu Varlıklar"ın muhasebeleştirme kriterlerini karşılamayan serbest karşılığı içermektedir.
JP MORGAN	GÜRELİ YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK VE BAĞIMSIZ DENETİM HİZMETLERİ A.Ş.	OLUMLU	
MUFG BANK	PwC BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
ODEA BANK	KPMG BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
QNB BANK	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
RABOBANK	PwC BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
SOCIETE GENERAL	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
ŞEKERBANK	KPMG BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	Beşinci Bölüm 2.9.d.1 numaralı dipnotta belirtildiği üzere 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki ara dönem konsolide olmayan finansal bilgiler BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı hükümleri dışında, Banka yönetimi tarafından ekonomide ve piyasalarda meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerin olası etkileri nedeniyle ayrılan 21,535 Bin TL tutarındaki kısmı cari dönemde ve 78,465 Bin TL tutarındaki kısmı geçmiş dönemlerde gider yazılan toplam 100,000 Bin TL tutarında serbest karşılığı ve söz konusu karşılık üzerinden 4,307 bin TL tutarındaki kısmı cari dönemde ve 15,693 bin TL tutarındaki kısmı geçmiş dönemlerde gelir yazılan toplam 20,000 bin TL ertelenmiş vergi varlığını içermektedir.

TURKISH BANK	GÜNEY BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
TURKLAND	DRT BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
TÜRK EKONOMİ BANKASI	DRT BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
VAKIFBANK	PwC BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	Konsolide Olmayan Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Beşinci Bölüm II. Kısım 7. maddede belirtildiği üzere, 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki konsolide olmayan finansal tablolarda, Banka yönetimi tarafından BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı gereklilikleri dışında, tamamı geçmiş dönemlerde ayrılmış olan 852,000 bin TL tutarında serbest karşılık yer almaktadır.
YKB	PwC BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	OLUMLU	
ZİRAAT BANKASI	PwC BAĞIMSIZ DENETİM VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.	ŞARTLI	Konsolide Olmayan Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar beşinci bölüm II. kısım 9.3'de belirtildiği üzere, 30 Eylül 2020 tarihi itibarıyla hazırlanan ilişikteki konsolide olmayan finansal tablolarda Banka yönetimi tarafından BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı gereklilikleri dışında 830.000 bin TL tutarındaki kısmi geçmiş dönemler içerisinde, 2.010.000 bin TL tutarındaki kısmi ise cari dönemde ayrılmış olan toplam 2.840.000 bin TL tutarında serbest karşılık yer almaktadır.

Eylül 2020 KAP (Kamuyu Aydınlatma Platformu)' dan alınan 27 mevduat bankasının bağımsız denetim raporlarından 18 bankaya olumlu görüş bildirildiği, 9 bankaya ise şartlı görüş verildiği tespit edilmiştir. 18 banka için olumlu görüş bildiren denetim firmalarından 7'si Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş. 3'ü DRT Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., 4' ü KPMG Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., 3'ü PWC Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., 1'i ise GÜRELİ Yeminli Mali Müşavirlik ve Bağımsız Denetim Hizmetleri A.Ş.'den oluşmaktadır. Ayrıca 9 şartlı görüş verilen bankaları denetleyen firmaların 2'si DRT Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., 1'i Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş. 3' ü KPMG Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., 3'ü PWC Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan şartlı görüş konularına bakıldığında;

- 1) Banka yönetimi tarafından BDDK Muhasebe ve Finansal Raporlama Mevzuatı gereklilikleri dışında, serbest karşılık ayrıldığı,
- 2) Banka yönetimi tarafından ekonomide ve piyasalarda meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerin olası etkileri nedeniyle TMS 37 "Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar"ın muhasebeleştirme kriterlerini karşılamayan serbest karşılığı içerdiği,
- 3) Banka, Türkiye Finansal Raporlama Standardı TFRS 9 uyarınca hazırladığı iş modeli doğrultusunda daha önce gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklara sınıfla-

dığı devlet borçlanma senetlerini, itfa edilmiş maliyeti ile ölçülen finansal varlıklar altında yeniden sınıflandırıldığı ve kâr veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler altındaki menkul değerler değer azalış fonunun iptal edildiği, bu durumun TFRS 9 hükümlerine aykırılık teşkil ettiği, şeklinde düzenlendiği tespit edilmiştir.

SONUÇ

COVID-19 virüsü salgını sadece sağlık alanında sorunlar yaşatmakla kalmamış tüm sektörlerde etkisini göstermiştir. Ekonomik ve finansal alanda yarattığı etkiler gözlenmek amacıyla seçilen bankacılık sektöründe faaliyet gösteren kamusal, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının pandemi dönemindeki finansal tablolarına yansıyan etkileri analiz edilmiştir.

Pandemi etkisinin tespiti amacıyla bankaların finansal tablolarında yapılan incelemeye göre;

1. Aktif karlılığının salgın öncesi döneme göre yüzde 50 azaldığı, özellikle kamu bankalarının da içinde yer aldığı (Denizbank, Halkbank, ICBC Turkey Bank, Odeo Bank, Şekerbank, Turkland, TEB, Vakıfbank, YKB ve Ziraat Bankası hariç) on banka dışındaki mevduat bankalarında görülmektedir.
2. Kredi/Mevduat oranının pandemi öncesi ve sonrası kıyaslandığında bir artış olduğu görülmekle birlikte kamu ve özel bankalar olarak ayırımına bakıldığında artışı yaratanın kamu bankaları olduğu ve reel sektör ile hane halkına kullanılan kredilerin kamu bankaları tarafından gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir.
3. Nakit akış tablosu kalemlerine göre bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarının; kamu bankalarının da içinde yer aldığı on beş banka dışında büyük bir gerileme yaşandığı görülmüştür.
4. Tüm bu olumsuzluklara karşı piyasalarda yaşanan belirsizliklerin etkisi ile baş edebilmek için bankaların olası risklere karşı nakit ve nakit benzeri kalemlerini güçlü tutmaya çalıştıkları tespit edilmiş, yabancı sermayeli sekiz bankada ise aynı yönde bir eğilim izlenmemiştir.
5. Net faiz marjının azaldığı görülmüştür.

Salgının ülke ekonomisinde yaşatacağı sıkıntıları gidermek, piyasalarda yaşanması beklenen olası dalgalamalara önlem amaçlı yapılan düzenlemelerin bankaların finansal tablolarına yansıyan verilerine göre aktif rasyosunun etkisi ile kredi mevduat oranlarının artırıldığı, reel kesim ve hane halkına kullanılan kredilerin yükseldiği, döviz etkisini azaltmak amacıyla swap işlemleri yapıldığı, devlet borçlanma senetleri alınarak kredi mevduat riskinin azaltıldığı, kredilerin takibe alınma sürelerinin uzatıldığı şeklinde katkı sağladıkları anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, Türk mevduat bankalarının, pandemiden dolayı yaşadıkları etkileri ortaya koyarken ilerleyen dönemlerde karşılaşılabilecekleri belirsizlik ortamlarını da aynı zamanda daha iyi analiz etmelerini sağlayacaktır. Ayrıca bankaların salgının neden olduğu ekonomik krizin yönetilmesinde de ne kadar etkin olduklarını göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Nalan (Prof. Dr), “Banka Temel Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Öneriler”, Muhasebe ve Denetime Bakış, Yıl 1, Sayı 2, Ekim 2000, s. 1-21.
- Akdoğan, Nalan, TENKER, Nejat Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 12. Baskı, Mart 2008
- Arabacı Nihat, Katılım Bankalarının Türkiye’de Bankacılık Sektöründeki Yeri, İşleyişi ve Performans Analizi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2007,
- Barua, S. (2020). Understanding Coronanomics: The economic implications of the coronavirus (COVID-19) pandemic. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10/ggq92n>.
- Beck, T. (2020). Finance in the times of coronavirus. In Baldwin, R. and di Mauro, B.W. (eds). Economics in the Time of COVID-19. A VoxEU.org Book, Centre for Economic Policy Research, London. Accessed 26 March 2020 at: <https://voxeu.org/system/files/epublication/COVID-19.pdf>
- Curak, Marijana, Poposki, Klime- Pepur, Sandra (2012), “Profitability Determinants of the Macedonian Banking Sector in Changing Environment”, Procedia-Social and Behavioral Sciences(44), ss.406-416.
- Demirgüç-Kunt, A. ve Huizinga, H. (1999) “Determinants of Commercial Bank Interest Margins and Profitability: Some International Evidence” The World Bank Economic Review, 13: 379-408.
- Dietrich, Andreas-Wanzenried, Gabrielle (2014), “The Determinants of Commercial Banking Profitability in Low-Middle-, and High-income Countries”, The Quarterly Review of Economics and Finance, 54, ss.337-354.
- Durer, S., (1988), “Türkiye’de Ticari Bankaların Sermaye Yapısı ve Yeterliliği”, Yapı ve Kredi Bankası, Yayın No:8, İstanbul, 1988, ss. 103
- Goodell, J. W. (2020). COVID-19 and Finance: Agendas for Future Research. Finance Research Letters. 101512
- Gündoğdu, F. ve Aksu, H. (2011). Mevduat Bankacılığında Karlılık ve Makroekonomik Değişkenler İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. Atatürk Üniversitesi, İİBF Dergisi, 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı, 243-270.
- Hauke BRUNKHORST, The Legitimation Crisis of European Union, Constellation, 2006,
- Keleş Yusuf, “Dönem Sonunda Düzenlenmesi Gereken Mali Tablolar”, Vergi Dünyası, Sayı:232, (Aralık 2000), s.245.
- Lagoarde-Segot, T., and Patrick L. L., (2013). Pandemics of The Poor and Banking Stability. Journal of Banking and Finance, 37(11): 4574-4583.
- Şahin Sinan, Yabancı Sermayenin Türk Bankacılık Sektörünün Mali Performansı Üzerindeki Etkileri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul, 2011,
- www.bddk.org.tr
- www.kap.org.tr
- WIRNKAR, Alphonsius D. and Muhammad TANKO; (2008), “CAMELS and Banks Performance Evaluation: The Way Forward”, Available at SSRN 1150968.
- Yoo, J.H., (2020). The Fight Against The 2019-Ncov Outbreak: An Arduous March Has Just Begun. J. Korean Med. Sci., 35–56 <https://doi.org/10.3346/jkms.2020.35.56>.